

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET

The Norwegian Association of Higher Education Institutions

Internasjonale søkere til masterutdanninger – kvalifisering og opptak

Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt av UHR – 20. desember 2013

Internasjonale søkere til masterutdanninger

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Mandat	1
1.2	Sammensetning.....	1
1.3	Arbeidsform.....	2
1.4	Litt historie.....	2
1.5	Begrepsavklaring	3
1.6	Innhenting av data – noen utfordringer	3
2	Kartlegging.....	4
2.1	Om undersøkelsen / gjennomføring	4
2.2	Institusjoner med internasjonale masterutdanninger	5
2.3	Antall internasjonale masterutdanninger	7
2.4	Søkertall.....	10
2.5	Internasjonale søkere – nasjonalitet	11
2.6	Søkere med utenlandsk dokumentasjon.....	12
2.7	Rutiner som benyttes for å verifisere utenlandsk dokumentasjon.....	15
2.8	Årsverk knyttet til opptak av studenter til internasjonale masterprogram	16
2.9	Rekrutteringsstrategi.....	17
2.10	Informasjonskilder institusjonene anser som viktigst for de internasjonale søkerne	19
2.11	FS søknads-web	19
3	Hvordan håndteres opptak av internasjonale studenter til masterstudier i andre land?	21
3.1	Sverige	21
3.1.1	Systemet NyA.....	22
3.1.2	Kontaktsenter	24
3.1.3	Problemer i oppstartsfasen	24
3.2	Finland	24
3.2.1	Organisering av konsortiet.....	25
3.2.2	Servicesenteret	25
3.2.3	Søknadsprosessen.....	25
3.3	Tyskland.....	27
3.3.1	Uni-assists beskriver selv sine arbeidsoppgaver slik:.....	27
3.3.2	Saksgang for søknader	28
4	Tendenser og fremtidsscenarier	29
5	Modell for masteropptak i Norge.....	31
5.1	Felles Studentsystem (FS) og Samordna opptak (SO)	31

5.1.1	Felles Studentsystem	31
5.1.2	Samordna opptak.....	31
5.2	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT).....	32
5.3	Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU)	33
5.3.1	Study in Norway.....	33
5.4	Arbeidsgruppens forslag til modell for masteropptak i Norge – universityadmission.no ...	33
5.4.1	Definisjon av «internasjonal søker».....	34
5.4.2	Lærestedenes perspektiv	34
5.4.3	Søkernes perspektiv.....	34
5.4.4	Rapporter og statistikk på nasjonalt nivå	34
5.4.5	Nasjonalt kontor for vurdering av grunnleggende kvalifikasjoner for internasjonale søkere.....	34
5.4.6	Bruke eksisterende kompetanse	35
5.4.7	Systemskisse	35
6	Arbeidsgruppens anbefalinger – oppsummering.....	39
	Vedlegg.....	41
1	Tabeller	41
2	Spørreskjema.....	43

1 Innledning

Mange læresteder har de siste årene opplevd en stor økning i antall internasjonale søkere til masterutdanninger, og får i økende grad utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse i opptaksprosessen.

Ressursbruken er uforholdsmessig stor sett i forhold til antall studenter man ender opp med å tilby plass, og trolig finner det også sted mye dobbeltarbeid på lærestedene ved at de samme søkerne behandles flere steder. Mange institusjoner har heller ikke tilstrekkelig kompetanse om enkeltland til å vurdere søkerens papirer på en tilfredsstillende måte.

Et best mulig system for opptak av studenter med utenlandsk utdanningsdokumentasjon på utdanning til masterutdanninger er viktig fordi vi ønsker en kvalitetssikret prosess som sikrer søkerne mest mulig likebehandling og som bidrar til å promotere Norge som studieland. En samordning nasjonalt vil kunne føre til en mer effektiv saksbehandling av søkerne på ett sted, og vil trolig spare institusjonene for mye arbeid. I tillegg vil det være mulig å samle spisskompetanse på enkeltland, som det ikke vil være mulig for mange læresteder å ha, slik at det blir enklere å vurdere dokumenters ekthet.

1.1 Mandat

I august 2013 satte UHR ned en arbeidsgruppe med følgende mandat:

Arbeidsgruppen skal:

- Beskrive dagens situasjon med data om søkerantall de siste årene fordelt på institusjon, opplysninger om søkerland, faktisk opptatte studenter og om mulig få oversikt over om det er mange av de samme søkerne som behandles på flere institusjoner. I tillegg vil det være nyttig å få institusjonenes vurdering av hvor mye ressurser som brukes i opptaksarbeidet
- Beskrive hvordan dette gjøres i andre land, hovedsakelig i Sverige, Finland og Tyskland der opptaket er sentralisert på ulike vis
- Gjøre noen vurderinger av hvordan dette vil kunne bli fremover
- Komme med forslag til modell/modeller for hvordan opptak og verifisering kan samordnes nasjonalt
- Avlevere en rapport til UHR og utdanningsutvalget innen 20. desember 2013

1.2 Sammensetning

Gruppen har hatt følgende sammensetning:

- UHR:
 - studie- og forskningsdirektør Gunn Rognstad, HiG, leder
 - studie- og forskningsdirektør Jan Atle Toska, UiN
 - avdelingsleder Hanne-Gerd Nielsen, UiO
- NOKUT:
 - avdelingsdirektør Stig Arne Skjerven
 - førstekonsulent Tina Rønning Lund
- FS: daglig leder Anne-Lise Lande
- SIU: kommunikasjonsdirektør Kristin Solheim
- SO: avdelingsleder Geir Sverre Andersen
- NSO: fagpolitisk ansvarlig Tuva Aune Wettland

Seniorrådgiver Rachel Glasser ved UHR har vært sekretær for gruppen.

1.3 Arbeidsform

Gruppen har hatt to møter: 5. september og 27. november, og har vært på studietur til Finland 21.-22. oktober. I tillegg har ett medlem vært i Sverige og intervjuet det svenske UHR om deres opptakssystem, og ett medlem har vært i kontakt med Tysklands *Uni-Assist*. Gruppen har skaffet datagrunnlag blant annet ved å foreta en større questbackundersøkelse sendt til UH-institusjonenes opptaksledere.

1.4 Litt historie

UHRs utdanningsutvalg (UU) hadde opptak av internasjonale masterstudenter som sak første gang i 2010.

En uformell kartlegging som UU foretok blant studiesjefer og studiedirektører i november 2010, indikerte en klar økning i antall internasjonale søknader.

Alle meldte om økning i antall internasjonale søknader, og de aller fleste ønsket et nasjonalt initiativ til samordning velkomment. Et par mindre institusjoner mente foreløpig at situasjonen var overkommelig, og noen læresteder med egne opptaksprøver anså ikke nasjonal koordinering som aktuelt.

Mange meldte at ressursbruken er uforholdsmessig stor sett i forhold til det lave antall studenter man til slutt endte opp med å tilby plass.

Hovedvekten av nye søkere kom fra Asia og Afrika. Det var også en økning i henvendelser fra utenlandske studenter som studerer i Sverige, som enten ønsker overflytting til masterutdanning i Norge, eller å ta en ny masterutdanning her.

UHRs sekretariat gjorde i august 2011 en mindre undersøkelse om utvikling i søkertall for internasjonale søkere til masterprogram i perioden 2009-2011 og om institusjonenes saksbehandlerkompetanse på området. Institusjonene ble også bedt om å gi noen vurderinger av utviklingen. Internasjonale studenter i utvekslingsprogram, og kvotestudenter, ble holdt utenfor undersøkelsen.

Denne kartleggingen bekreftet at det har vært en sterk stigning i antall søkere i perioden, og at institusjonene i liten grad har spesialkompetanse til å behandle disse. Samlet prosentvis økning fra 2009-2011 var på 48,72 %. Økningen i søkertall var markant for både universiteter, høyskoler og vitenskapelige høyskoler, men for høyskolene var den betydelig større enn for noen av de andre gruppene. For de fleste institusjonstypene var økningen størst fra 2009-2010, men for høyskolene ser vi en jevnt stor økning begge år. At økningen er størst ved høyskolene, kan henge sammen med at disse har fått flere masterutdanningsprogram de siste årene og at universitetene tradisjonelt har hatt flere internasjonale studenter enn høyskolene.

Informasjon om søkerland bekreftet de opplysninger vi hadde fra før, nemlig at det var en stor økning av søkere fra Asia og Afrika. I tillegg var det en økning i antall søkere fra Russland, tidligere SSSR-stater og nye EU-land. Flere pekte på at ressursbruken var uforholdsmessig høy for behandling av søknader fra internasjonale søkere, og noen steder hadde man utvidet saksbehandlingsskapasiteten for å håndtere den ekstra søkermassen. På spørsmål om spesialkompetanse oppgir 12 institusjoner at de ikke hadde dette, men at saksbehandlerne er "allroundere", som opparbeider seg kompetanse etter hvert. Flere søkte hjelp hos NOKUT. Fire institusjoner oppga at de hadde spesialkompetanse.

UU konkluderte etter denne undersøkelsen at det ser ut til å være behov for et nasjonalt samordningstiltak både for å verifisere søknadsdokumentasjonen og for å samordne saksbehandling av enkeltsøkere. Ved å redusere omfanget av unike søkere, reduseres også omfanget av dokumentasjon som må verifiseres. Samtidig registrerte UU at ikke alle læresteder ønsket en nasjonal koordinering av internasjonale søkere til masterprogram. Her kommer konkurranseaspektet inn, i tillegg til at man ikke ønsker å gi fra seg kontrollen

med opptak til masterutdanninger. Det ser imidlertid ut til at det er et stort behov for å få assistanse til å kontrollere og verifisere dokumentasjon, og at det haster med å få et system på plass.

UU så behovet for grundigere undersøkelser enn det som så langt var gjort av kartlegginger, men i mangel på ressurser ble saken liggende i bero. I denne perioden ser det imidlertid ut til at bildet har endret seg noe og at enda flere læresteder enn før ser nytten av, og er interesserte i en nasjonal løsning på utfordringene vi står overfor. Det kan være mange ulike måter å løse en nasjonal samordning på, også måter som ikke fratar institusjonene den faglige og administrative kontrollen med opptaket.

UU drøftet på initiativ fra NOKUT 21. mai 2013 muligheten for en dugnadsinnsats av UHR, NOKUT, SO, FS og institusjonene for å kunne foreslå en modell/modeller for samordning av opptak til masterstudier, og i august ble denne arbeidsgruppen nedsatt.

1.5 Begrepsavklaring

Det har blitt klart under arbeidet at begrepet «internasjonal søker» blir brukt på ulike måter, noe som for eksempel skaper problemer for datainnsamlingen (se under).

Arbeidsgruppen bruker hovedsakelig «Internasjonal søker» om søkere som har dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner som grunnlag for sin søknad. Det er mer ressurskrevende å vurdere utenlandsk dokumentasjon enn norsk, og søkers nasjonalitet er derfor mindre viktig her. En økende andel av norske søkere som søker til både norske og internasjonale masterutdanninger har utenlandsk utdanning.

Begrepet «internasjonale masterutdanninger» innebærer studieprogram med annet undervisningsspråk enn norsk/skandinavisk. I hovedsak vil dette være engelskspråklige studieprogram.

1.6 Innhenting av data – noen utfordringer

Det er sannsynligvis en del usikkerhet på lærestedene ved registrering av internasjonale søkere i NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) på institusjonene, og feilkildene i tallene fra DBH er store.

Gruppen har fått bekreftet fra DBH at det ikke rapporteres inn søkere med utenlands utdanningsbakgrunn, men landkode for statsborgerskap. Det vil si at søkere som har statsborgerskap i et annet land, men har tatt sin fulle utdanning i Norge vil bli registrert som utenlandske søkere. Samme gjelder for norske personer som tar sin utdanning i utlandet. Grunnet at feilkilden er så pass stor, har vi valg å bruke DBH tallene varsomt.

For å få best mulig data sendte arbeidsgruppen ut en questbackundersøkelse til institusjonene. Det har ikke vært mulig for gruppen å finne data som viser hvor mange av søkerne som saksbehandles på flere institusjoner.

Vanskeligheten med å få tak i gode, ensartede data/statistikk på dette området har synliggjort behovet for en større opprydding når det gjelder rapportering og registrering av internasjonale søkere og søkere med utenlandsk utdanning. Vi trenger en enighet om hva institusjonene skal rapportere inn til DBH gjennom Felles Studentsystem (FS), og om hvordan DBH skal registrere disse dataene. En nasjonal samordning av opptak på masternivå vil kunne løse dette: Obligatorisk deltakelse og inkludering av alle programmer i et felles opptakssystem vil gjøre det mulig å produsere rapporter og statistikk om internasjonale søkere med ønsket detaljering og kvalitet.

2 Kartlegging

2.1 Om undersøkelsen / gjennomføring

En viktig del av arbeidsgruppens mandat var å beskrive dagens situasjon med data om søkerantall de siste årene fordelt på institusjon, opplysninger om søkerland og faktisk opptatte studenter. I tillegg anså gruppen det som nyttig å få institusjonenes vurdering av hvor mye ressurser som brukes i opptaksarbeidet. Noe data ligger i DBH, men arbeidsgruppen vurderte det slik at vi vil kunne få best mulig data ved i tillegg å henvende oss direkte til institusjonene.

Det ble derfor utarbeidet en questbackundersøkelse som ble sendt til opptakslederene ved alle institusjonsakkrediterte universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler. Vi ba i hovedsak om søkerantall fra 2011 til og med 2013, i tillegg til en del mer generell informasjon om institusjonenes opptaksrutiner.

Dagens masteropptak i Norge, foregår lokalt på de enkelte institusjonene. Dette gjelder både norskspråklige og engelskspråklige programmer, for norske, så vel som utenlandske studenter. Under arbeidet med undersøkelsen ble det klart for arbeidsgruppen, at en av de store utfordringene er knyttet til opptak og saksbehandling av søkere med utenlandsk dokumentasjon. Søkers nasjonalitet blir, i denne sammenheng, mindre viktig. Stadig flere mastersøkere med norsk statsborgerskap har utenlandske bachelorgrader, og disse kan være søkere til norske, så vel som internasjonale masterutdanninger. Verifisering og kvalitetssikring av utenlandske utdanningsdokumenter er ressurskrevende.

Da arbeidsgruppen kun har hatt fire måneder på seg fra oppstart til avlevert rapport, understrekes det at denne questbackundersøkelsen kun er en deskriptiv kartlegging av dagens situasjon. Undersøkelsen ble først sendt ut til tre institusjoner for testing, deretter gikk den raskt ut til resten av institusjonene.

Her presenteres funnene i undersøkelsen i form av tabeller eller grafer. Spørsmålene er gruppert etter kategorier. Spørreskjemaet i sin helhet ligger som vedlegg. Det kommenteres etter hvert. Institusjonenes kommentarer er lagt inn der det er relevant.

2.2 Institusjoner med internasjonale masterutdanninger

Med internasjonale masterutdanninger mener arbeidsgruppen masterutdanninger der undervisningsspråket ikke er norsk/skandinavisk.

Undersøkelsen er rettet til institusjoner som er akkreditert av NOKUT. NOKUTs websider¹ viser at det i 2013 er 53 akkrediterte universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler i Norge. Tabellen under viser at 30 av disse har internasjonale masterutdanninger. 21 institusjoner oppgir at de ikke har masterutdanninger som tilbys på annet språk enn norsk/skandinavisk. Det er to institusjoner som ikke har svart på henvendelsen. Et søk på disse institusjonenes websider gir ikke treff på internasjonale masterutdanninger.

Det er lagt inn en kolonne med institusjonenes forkortede navn; disse vil bli benyttet i de grafiske framstillingene utover i dokumentet.

¹ <http://www.nokut.no/no/Fakta-og-statistikk/Databaser-og-oversikter/Akkrediterte-institusjonar/>

Tabell 1: Institusjoner som har internasjonale masterutdanninger

Akkrediterte høyskoler som har opptak til internasjonale masterutdanninger				
Lærested	Kortnavn	Ja	Nei	Ikke svart
☐ Ansgar Teologiske Høyskole	ATH		1	
☐ Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo	AHO	1		
☐ Det teologiske Menighetsfakultet	MF	1		
☐ Diakonhjemmet Høyskole Oslo	DHS	1		
☐ Dronning Mauds Minne Høyskolen	DMMH		1	
☐ Forsvarets høyskole	FHS		1	
☐ Forsvarets ingeniørhøyskole	FIH		1	
☐ Handelshøyskolen BI	BI	1		
☐ Haraldsplass diakonale høyskole	HDH		1	
☐ Høyskolen i Bergen	HiB		1	
☐ Høyskolen i Buskerud	HiBu	1		
☐ Høyskolen i Gjøvik	HiG	1		
☐ Høyskolen i Harstad	HiH		1	
☐ Høyskolen i Hedmark	HH	1		
☐ Høyskolen i Lillehammer	HiL		1	
☐ Høyskolen i Molde	HiMolde	1		
☐ Høyskolen i Narvik	HiN	1		
☐ Høyskolen i Nesna	HiNesna		1	
☐ Høyskolen i Nord-Trøndelag	HiNT		1	
☐ Høyskolen i Oslo og Akershus	HiOA	1		
☐ Høyskolen i Sør-Trøndelag	HiST		1	
☐ Høyskolen i Telemark	HiT	1		
☐ Høyskolen i Vestfold	HiVe	1		
☐ Høyskolen i Østfold	HiØ	1		
☐ Høyskolen i Ålesund	HiÅ	1		
☐ Høyskolen Stord/Haugesund	HSH		1	
☐ Høyskolen i Sogn og Fjordane	HiSF	1		
☐ Høyskolen i Volda	HVO		1	
☐ Høyskolen Campus Kristiania	HCK			1
☐ Krigsskolen	KSK		1	
☐ Kriminalomsorgens utdanningssenter	KRUS			1
☐ Kunst- og designhøyskolen i Bergen	KHIB	1		
☐ Kunsthøyskolen i Oslo	KHIO	1		
☐ Lovisenberg diakonale høyskole	LDH		1	
☐ Luftkrigsskolen	LKSK		1	
☐ Misjonshøyskolen i Stavanger	MHS	1		
☐ NLA Høyskolen	NLA	1		
☐ Norges Handelshøyskole	NHH	1		
☐ Norges idrettshøyskole	NIH		1	
☐ Norges Informasjonsteknologiske Høyskole	NITH	1		
☐ Norges musikkhøyskole	NMH	1		
☐ Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	NTNU	1		
☐ Norges veterinærhøyskole	NVH		1	
☐ Politihøyskolen	PHS		1	
☐ Sámi allaskuvla/Samisk høyskole	SamiskHS		1	
☐ Sjøkrigsskolen	SKSK		1	
☐ Universitetet for miljø- og biovitenskap	UMB	1		
☐ Universitetet i Agder	UiA	1		
☐ Universitetet i Bergen	UiB	1		
☐ Universitetet i Nordland	UiN	1		
☐ Universitetet i Oslo	UiO	1		
☐ Universitetet i Stavanger	UiS	1		
☐ Universitetet i Tromsø	UiT	1		
Totalsum		30	21	2

2.3 Antall internasjonale masterutdanninger

Definisjon: Masterutdanninger der undervisningsspråket ikke er norsk/skandinavisk

Tabell 2 viser utviklingen av antall internasjonale masterutdanninger og studieplasser over de siste tre år. Antall internasjonale masterutdanninger totalt har holdt seg stabilt de siste tre årene og det er rapportert 250 studieprogram i 2013, hvorav 193 ved universitetene, dvs. 77 %. Universitetet i Bergen har redusert sitt antall fra 52 til 33. Dette skyldes i hovedsak en opprydding i antall tilbud og innstramming av rutiner for utlysning av program. Handelshøyskolen BI har også en nedgang fra syv til fire. Høgskolene og de vitenskapelige høgskolene tilbyr fra en til fem internasjonale masterutdanninger i 2013, mens universitetene har fra seks til 51, med Universitetet i Oslo med flest. NTNU kommenterer her at de har tatt med alle allianseprogram (Erasmus Mundus etc.), mens disse ikke er medregnet i tallene fra UiS. Det kan være at institusjonene har registrert dette ulikt.

Når det gjelder antall studieplasser innenfor de internasjonale masterutdanningene, viser dataene at ikke alle institusjoner har definerte studieplasser til disse masterutdanningene. Dette kjenner vi også til fra lokalt opptak og masteropptak ellers. Her gjelder dette blant annet for store institusjoner som Handelshøyskolen BI, for Universitetet i Agder og Universitetet i Tromsø. Disse har til sammen 36 internasjonale masterprogram i 2013. UiB opererer heller ikke med faste studieplasser og tallene herfra er basert på antall tilbud. Dataene her er derfor ikke fullstendige. Likevel har antall definerte studieplasser økt fra 2672 til 3068, altså 15 %. Universitetene tilbyr 1919 av de 3068 studieplassene, ca. 62 %.

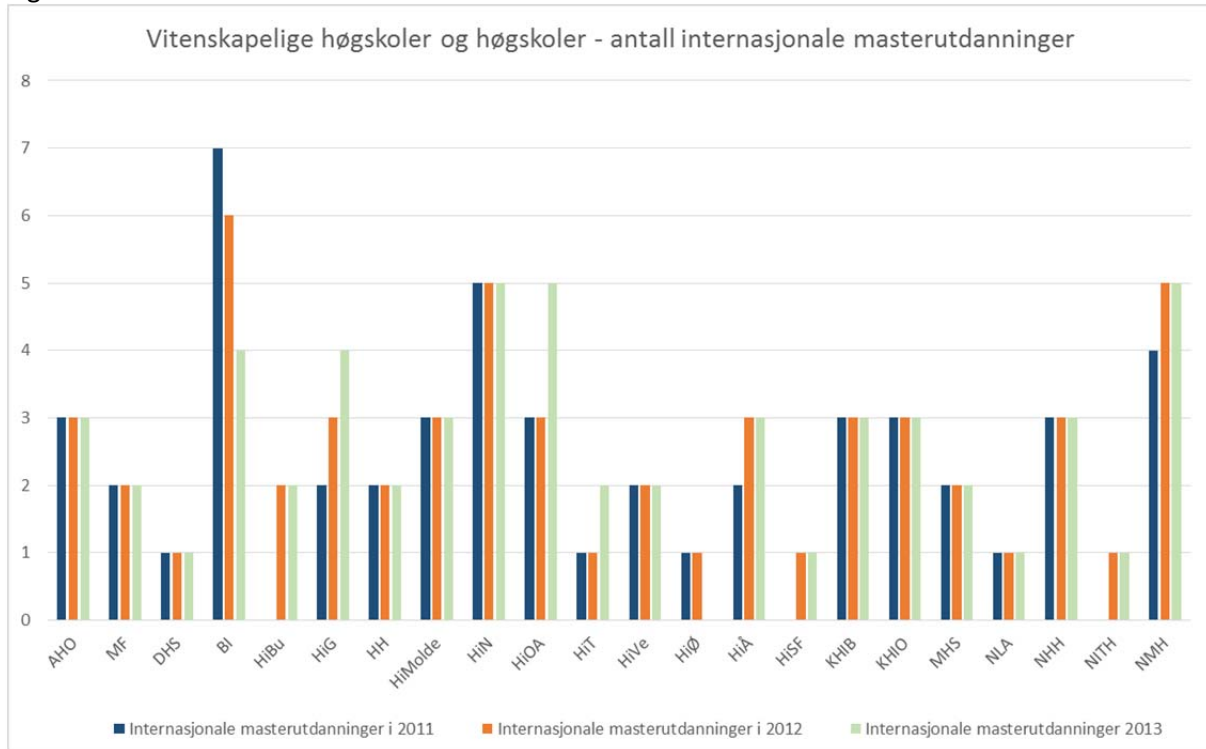
Ser vi på de institusjonene som har oppgitt antall studieplasser, har disse til sammen 214 internasjonale masterprogram i 2013. Med 3068 studieplasser, betyr det at det i gjennomsnitt er i overkant av 14 studieplasser per masterprogram. Norges Handelshøyskole ser ut til å være i en særstilling med et gjennomsnitt på 48 studieplasser på sine tre internasjonale masterutdanninger.

Tabell 2:

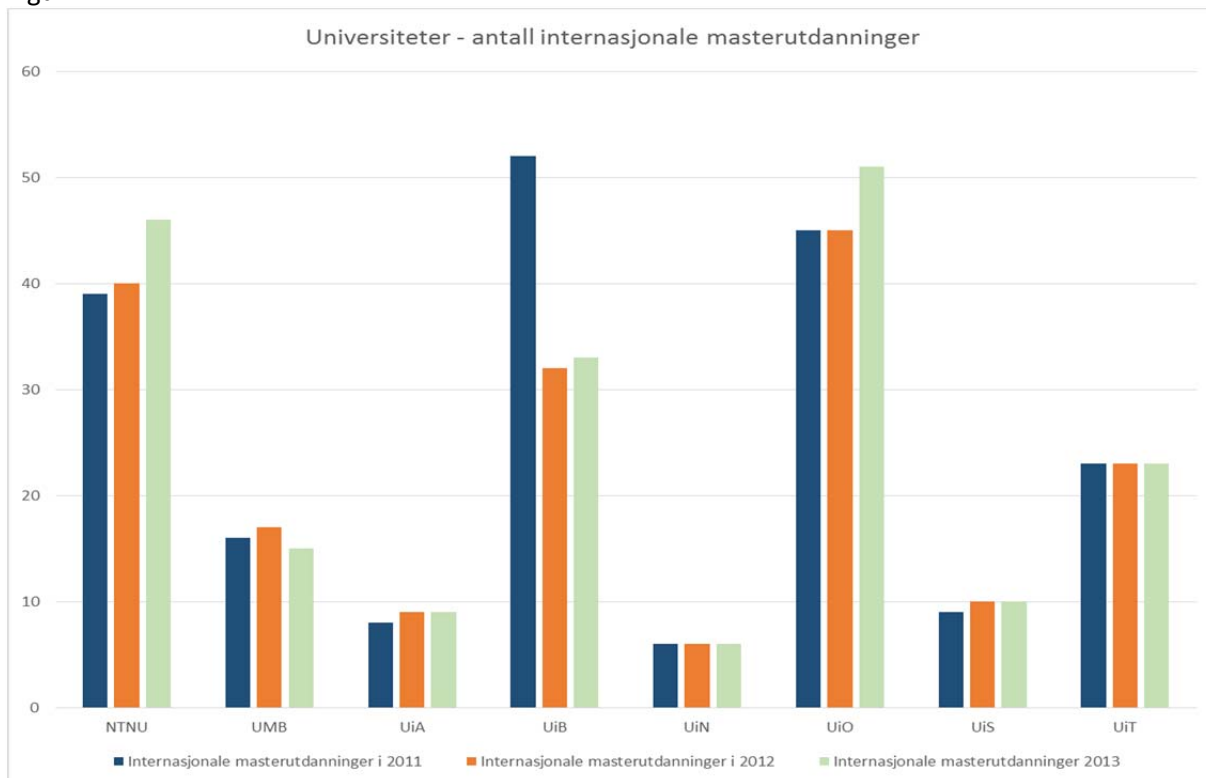
Lærested	Internasjonale masterutdanninger		Internasjonale studieplasser		Internasjonale masterutdanninger		Internasjonale studieplasser	
	2011	2011	2012	2012	2013	2013	2013	2013
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	3	45	3	45	3	45	3	60
Det teologiske Menighetsfakultet	2	50	2	50	2	50	2	50
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	1	25	1		1		1	25
Handelshøyskolen BI	7		6		4			
Høgskolen i Buskerud	2		2	50	2		20	
Høgskolen i Gjøvik	2	60	3	85	4		115	
Høgskolen i Hedmark	2	35	2	35	2		35	
Høgskolen i Molde	3	75	3	95	3		60	
Høgskolen i Narvik	5	100	5	100	5		100	
Høgskolen i Oslo og Akershus	3	60	3	60	5		100	
Høgskolen i Telemark	1	70	1	70	2		70	
Høgskolen i Vestfold	2	65	2	65	2		65	
Høgskolen i Østfold	1	7	1	7				
Høgskolen i Ålesund	2	35	3	50	3		50	
Høgskolen i Sogn og Fjordane			1	15	1		15	
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	3	36	3	36	3		40	
Kunsthøgskolen i Oslo	3	63	3	63	3		63	
Misjonshøgskolen i Stavanger	2	45	2	30	2		45	
NLA Høgskolen	1	4	1	4	1		4	
Norges Handelshøyskole	3	157	3	187	3		145	
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole			1	25	1		25	
Norges musikkhøgskole	4	54	5	58	5		62	
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	39	400	40	483	46		561	
Universitetet for miljø- og biovitenskap	16	153	17	153	15		161	
Universitetet i Agder	8		9		9			
Universitetet i Bergen	52	109	32	112	33		94	
Universitetet i Nordland	6	55	6	67	6		87	
Universitetet i Oslo	45	855	45	872	51		902	
Universitetet i Stavanger	9	114	10	114	10		114	
Universitetet i Tromsø	23		23		23			
Totalsum	248	2672	238	2931	250		3068	

Den grafiske framstillingen synliggjør svarene i spørsmålene 2 – 7 i undersøkelsen. Da antall masterutdanninger og studieplasser generelt er betydelig høyere ved universiteter enn ved høgschooler/vitenskapelig høgschooler, er disse framstilt hver for seg.

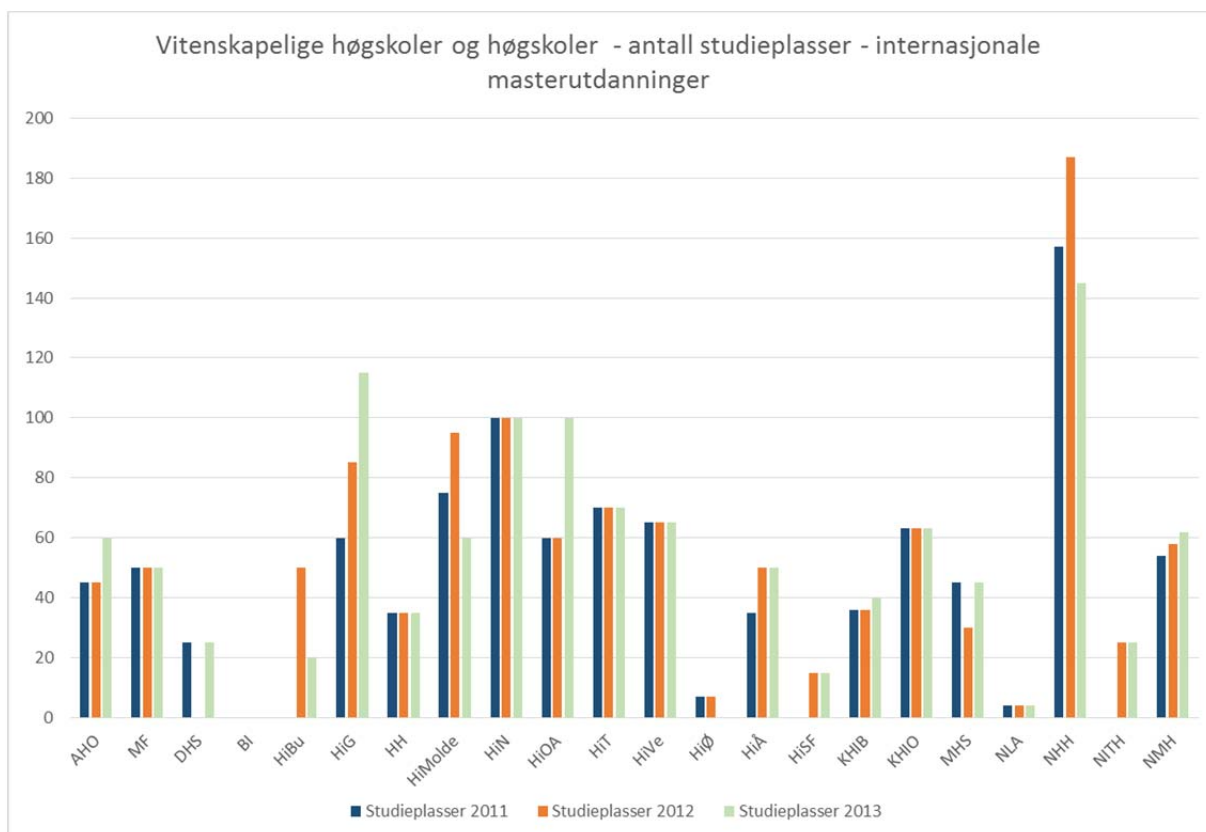
Figur 1:

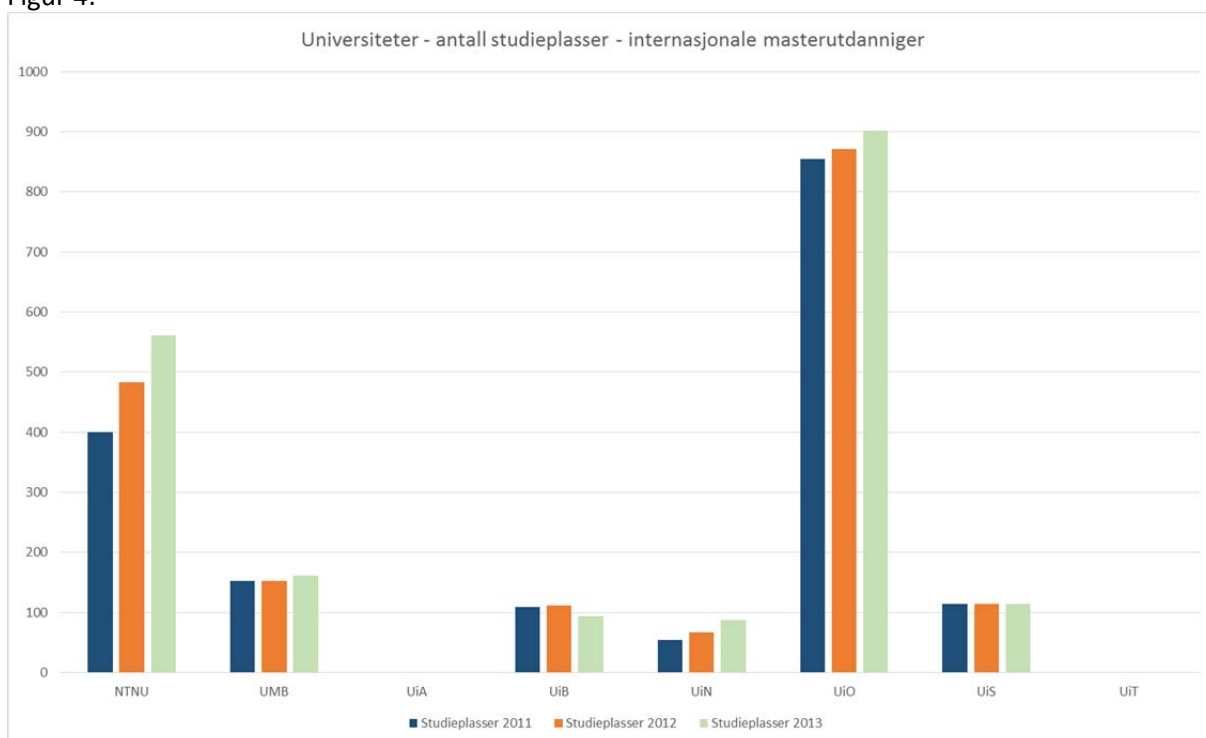
Figur 2:

Figur 3:

Figur 4:

2.4 Søkertall

Tabell 3 viser hvordan totalt søkertall er fordelt mellom søkere med norsk personnummer og utenlandske søkere for årene 2011 til 2013 (spørsmål 8 – 13). Formålet er å få et bilde av hvor mange personer som vil trenge bistand til å etablere seg i Norge ved studiestart (oppholdstillatelse, bolig m.m.), i tillegg til å få et visst overblikk over ressursene som går med til vurdering og verifisering av utenlandsk utdanning. Disse søkerne krever ekstra ressurser, og arbeidet dette medfører er ulikt organisert ved den enkelte institusjon, for eksempel ved et samarbeid mellom opptakskontor, vitenskapelig ansatte og "internasjonal enhet/kontor".

Tabell 3:

Lærested	Søkere med norsk		Søkere uten norsk		Søkere med norsk		Søkere uten norsk	
	personnr. i 2011	personnr. i 2011	personnr. i 2012	personnr. i 2012	personnr. i 2013	personnr. i 2013	personnr. i 2013	
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	94	354	118	481	94	653		
Det teologiske Menighetsfakultet	24	57	47	56	42	211		
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	1	45				40		
Handelshøgskolen BI	1056	420	977	386	1057	1627		
Høgskolen i Buskerud	0		187	288	64	102		
Høgskolen i Gjøvik	85	231	119	247	181	250		
Høgskolen i Hedmark	26	200	24	79	29	94		
Høgskolen i Molde	53	248	123	255	144	153		
Høgskolen i Narvik	156	156	135	221	201	288		
Høgskolen i Oslo og Akershus	123	548	230	505	242	665		
Høgskolen i Telemark		835		585	114	612		
Høgskolen i Vestfold	89	408	108	491	111	290		
Høgskolen i Østfold		151		103		0		
Høgskolen i Ålesund						230		
Høgskolen i Sogn og Fjordane			21	24	4	14		
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	72	169	93	171	64	285		
Kunsthøgskolen i Oslo	180	75	217	139	212	176		
Misjonshøgskolen i Stavanger	14	28	33	24	18	53		
NLA Høgskolen		34		11		19		
Norges Handelshøgskole		467		484		678		
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole					75	50		
Norges musikkhøgskole	109	94	134	108	114	122		
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	686	2105	688	1735	721	1962		
Universitetet for miljø- og biovitenskap	342	1235	394	862	503	1581		
Universitetet i Agder	520	920	572	1792	586	979		
Universitetet i Bergen		2766		2689		4060		
Universitetet i Nordland	7	1026	6	776	10	684		
Universitetet i Oslo	5002	7757	5828	6881	6569	9441		
Universitetet i Stavanger	1112	4753	1416	5086	1188	6174		
Universitetet i Tromsø								
	9751	25082	11470	24479	12343	31493		

Mulig feilkilde i tabellen er at institusjonene kan ha oppgitt antall søknader, og ikke antall søkere, slik det spørres etter. Flere institusjoner bemerker at de ikke skiller mellom søkere med og uten norsk personnummer og enkelte har derfor heller ikke rapportert dette inn. Det gjelder HiÅ, UiB og UiT. Institusjonene skiller i stedet på «type» opptak: nasjonalt og internasjonalt. Søkere gjennom det internasjonale opptaket vil i all hovedsak være uten norsk personnummer, og slik sett viser tallene hovedtrekk for denne gruppen ressurskrevende søkere. Noen av institusjonene har av årsakene listet opp over ikke levert tall for søkere «med» norsk personnummer, men understreker at et økende antall av norske og bosatte søkere har utenlandsk utdanningsbakgrunn.

Det er saksbehandlingen av utenlandsk utdanning som er mest ressurskrevende, uavhengig av om søker er norsk eller utenlandsk. For BI ser vi en stor økning i antall søkere uten norsk personnummer i 2013. Dette skyldes at tallene fra 2011 og 2012 gjelder kun søkere uten norsk personnummer som har levert dokumentasjon. Tallene for 2013 gjelder for alle som har søkt, uavhengig av om de har sendt inn dokumentasjon eller ikke.

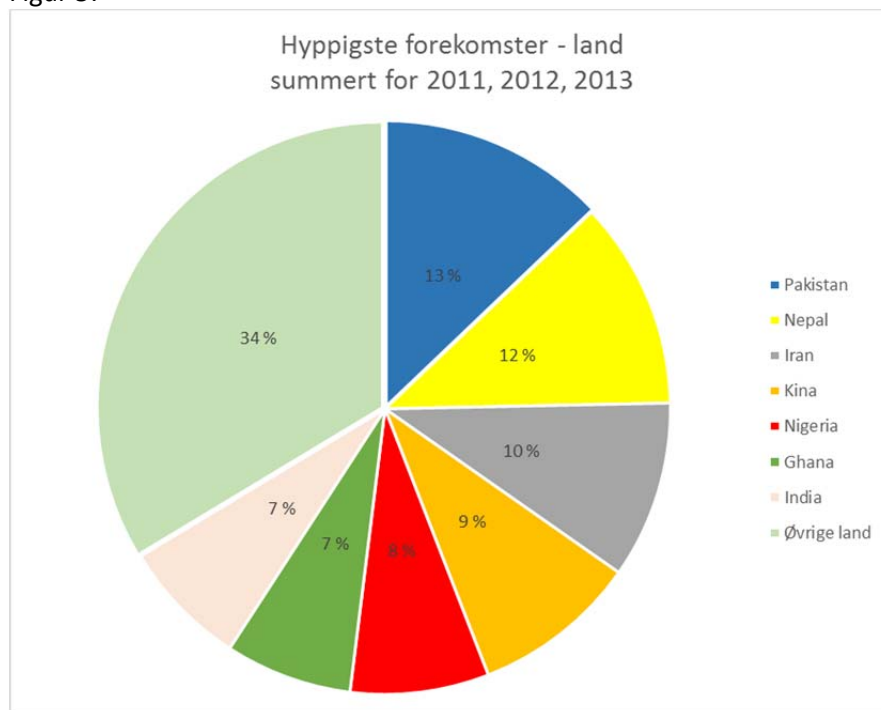
Basert på tall som er mottatt, viser tabellen at antall søkere med utenlandsk personnummer har økt med 25 % fra 2011 til 2013 (fra 25082 til 31493). Tilsvarende er økningen for søkere med norsk personnummer 26 %.

2.5 Internasjonale søkere – nasjonalitet

I spørsmål 14-16 ble institusjonene bedt om å liste opp de seks hyppigst forekommende nasjonaliteter blant søkerne. Totalt sett er det Pakistan, Nepal, Iran, Kina, Nigeria, Ghana og India som er hyppigst forekommende nasjonaliteter. Dette har holdt seg nokså stabilt de tre siste årene. Flere institusjoner har rapportert kvotesøkere her sammen med andre (selvfinansierte mastersøkere). De seks neste på denne listen er søkere fra Etiopia (6 %), Kamerun (5 %), Bangladesh (3 %), Russland (3 %), USA (3 %) og Sverige (2 %).

Trolig ville antall søkere fra vestlige land, spesielt USA, vært noe høyere på listen dersom alle institusjonene hadde utelatt kvotesøkere. Likevel er det liten grunn til å tro at det hadde vært store endringer i rekkefølgen. Søkere fra land utenfor EØS utgjør hovedgruppen.

Figur 5:

Kunnskapsdepartementet vil utrede studieavgift i høyere utdanning for borgere utenfor EØS-området og Sveits med tanke på innføring i 2015 for statlige universiteter og høyskoler (Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014), «Tilleggsproposisjonen», kap. 260, Post 50).

Innføring av studieavgift vil ramme søkere fra alle de landene som i dag er «topp 7» i Norge (jfr. Fig. 5.) Hvilke konsekvenser dette vil ha for enkeltinstitusjoner og enkeltutdanninger, vil en måtte utrede nøyer for å fastslå.

2.6 Søkere med utenlandsk dokumentasjon

Søkere som i hovedsak hadde vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner som grunnlag for sin søknad ble etterspurt i spørsmål 17 – 31. Spørsmålet er gitt med utgangspunkt i at det er mer ressurs- og tidkrevende å vurdere utenlandsk dokumentasjon enn norsk, uavhengig av søkers nasjonalitet. Det vises ellers til kommentaren under kapittel 2.4, der flere av institusjonene som ikke har levert tall på søkere med norsk personnummer presiserer at en økende andel av norske søkere som søker til både norske og internasjonale masterutdanninger har utenlandsk utdanning.

Her vises data fra 2013, både i tabellformat og som histogram. Tilsvarende tall for 2011 og 2012 ligger som vedlegg (Tabell 5 og 6). Dataene viser utviklingen av antall søkere som primært har utenlandsk dokumentasjon, hvor mange av disse som er kvalifisert, hvor mange av disse igjen som fikk tilbud om studieplass, antall som takket ja og til slutt det antallet som faktisk møtte ved studiestart. I ettertid ser vi at det i undersøkelsen kunne vært med enda en kolonne som inkluderte det totale antall søkere/nettsøkere både med og uten dokumentasjon. Potensielle søkere og søkere uten dokumentasjon genererer også mye studieadministrativt arbeid, da de har mange spørsmål som krever svar. For eksempel var det både ved UiO og NTNU registrert ca. 9000 nettsøkere på hver institusjon i 2013, hvorav hhv. 3016 (UiO) og 1962 (NTNU) endte opp med å sende inn sine utdanningsdokumenter. NTNU beskriver søknadsprosessen todelt: en «preliminary» søknad for registrering av søkere og deretter en fullstendig søknad fra de som Internasjonalt kontor har ansett som kvalifiserte. Også HiVe kommenterer at mye ressurser går med til å svare på epost fra potensielle søkere.

Selv om antallet «preliminary søknader» ved de andre institusjonene ikke forventes å være i samme størrelsesorden, er det likevel grunn til å tro at dette er en stor og ressurskrevende gruppe.

Tabell 4:

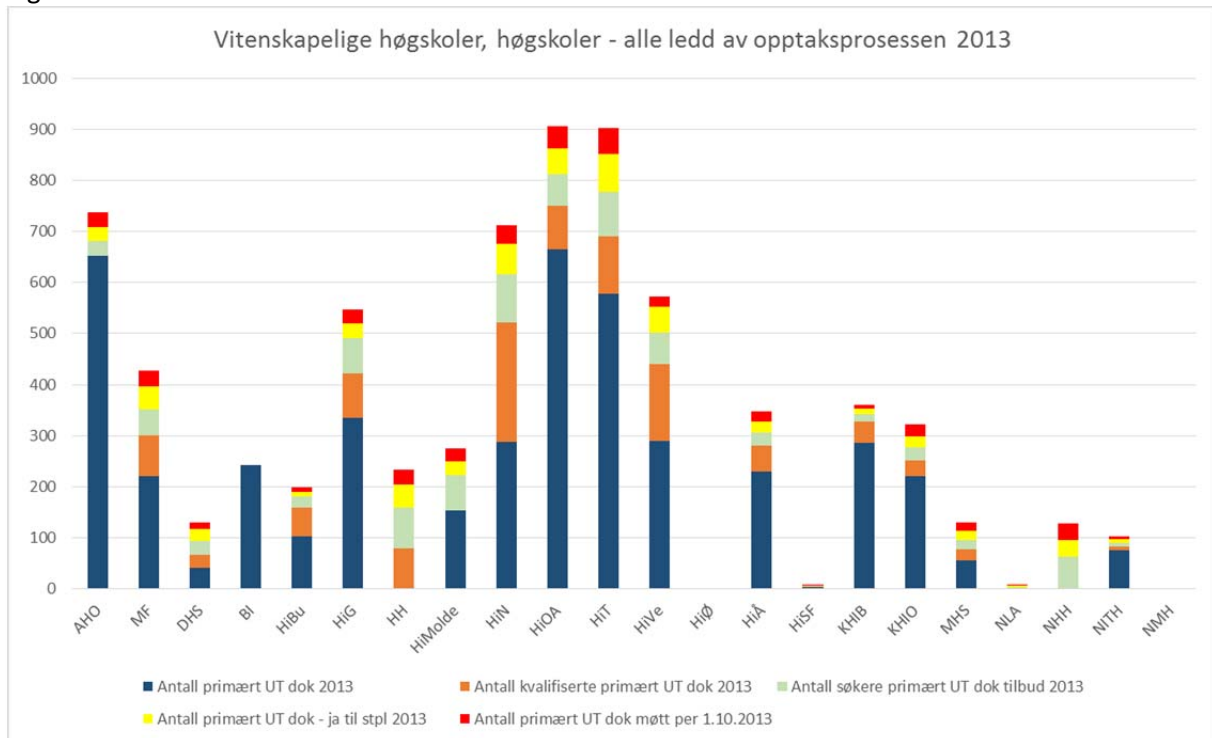
Lærested	Antall søkere				
	Antall primært UT dok 2013	Antall kvalifiserte primært UT dok 2013	Antall primært UT dok tilbud 2013	Antall primært UT dok - ja til stpl 2013	Antall primært UT dok møtt per 1.10.2013
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	653		28	28	28
Det teologiske Menighetsfakultet	220	80	51	45	31
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	40	27	27	23	13
Handelshøgskolen BI	243				
Høgskolen i Buskerud	102	56	22	10	8
Høgskolen i Gjøvik	335	86	70	29	27
Høgskolen i Hedmark		79	79	46	29
Høgskolen i Molde	153		70	27	25
Høgskolen i Narvik	288	233	94	61	36
Høgskolen i Oslo og Akershus	665	86	60	52	43
Høgskolen i Telemark	578	113	86	74	51
Høgskolen i Vestfold	290	150	62	50	20
Høgskolen i Østfold	0	0	0	0	0
Høgskolen i Ålesund	230	50	26	22	20
Høgskolen i Sogn og Fjordane	3	2	1	1	1
Kunsthøgskolen i Bergen	285	42	15	11	7
Kunsthøgskolen i Oslo	220	32	24	23	23
Misjonshøgskolen	55	22	19	17	17
NLA Høgskolen	0		3	3	2
Norges Handelshøgskole			63	33	32
Norges informasjonsteknologiske høgskole	76	7	7	7	6
Norges musikkhøgskole					
Norges teknisk-naturvitenskapelige univ.	1962	900	476	330	249
Universitetet for miljø- og biovitenskap		185	209	134	98
Universitetet i Agder				38	24
Universitetet i Bergen	1587		84	91	84
Universitetet i Nordland	694	87	87	75	57
Universitetet i Oslo	3016	1273	503	344	291
Universitetet i Stavanger		6174	271	200	200
Universitetet i Tromsø	2175		266		130
Totalsum	13870	9684	2703	1774	1552

UT dok = Utenlandsk dokumentasjon

Tabell og grafisk framstilling her synliggjør at det av 13870 søkere med primært utenlandsk dokumentasjon i 2013, til slutt var 1552 (11 %) som møtte ved studiestart. 70 % av søkerne var kvalifiserte søkere. Av disse var det 28 % som fikk tilbud om studieplass. Av de som fikk tilbud om studieplass, var det 66 % som takket ja til studieplass og 87 % av disse møtte til studiestart. Da flere institusjoner ikke har svart på spørsmålet om antall søkere med primært utenlandsk dokumentasjon, er det reelle søkertallet her helt klart høyere enn det som er registrert i tabellen. I tillegg er det verdt å merke seg det samme som er nevnt over, at flere institusjoner merker en økning i norske søkere med utenlandsk utdanningsdokumentasjon, men at disse ikke er rapportert her av ulike årsaker. Det totale antallet søkere med utenlandsk dokumentasjon er derfor betraktelig høyere enn det som er fremstilt her. UiO bemerker blant annet at de anslår at ca. 30 % av norske og bosatte søkere til masterutdanningene ved UiO har utenlandsk dokumentasjon.

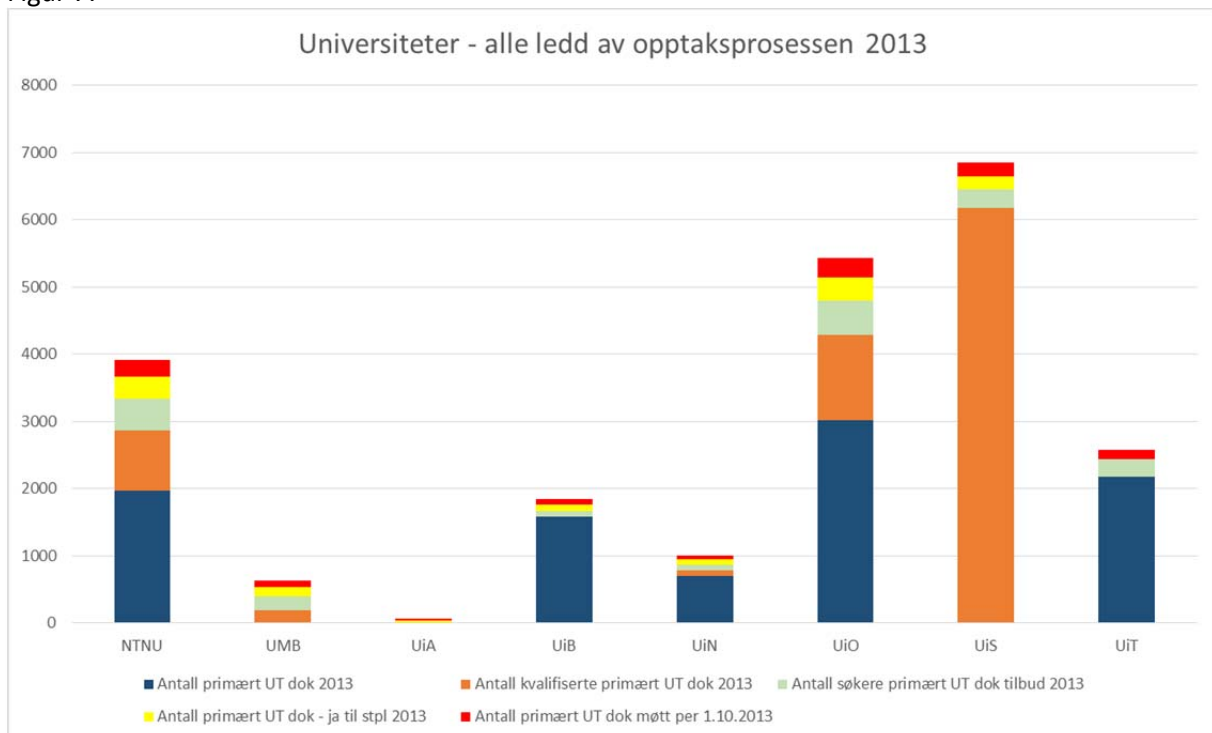
Den største arbeidsinnsatsen og ressursbruken for institusjonene ligger i vurdering av søknadsdokumentasjon, verifisering m.m. for å definere søkere som kvalifiserte. De grafiske framstillingene i Figur 6 og 7 for hhv. høgskoler/vitenskapelige høgskoler og universiteter over er laget for å synliggjøre forholdet mellom de ulike delene av opptaksprosessen (se fargekodene).

Figur 6:

UT dok = Utenlandsk dokumentasjon

Figur 7:

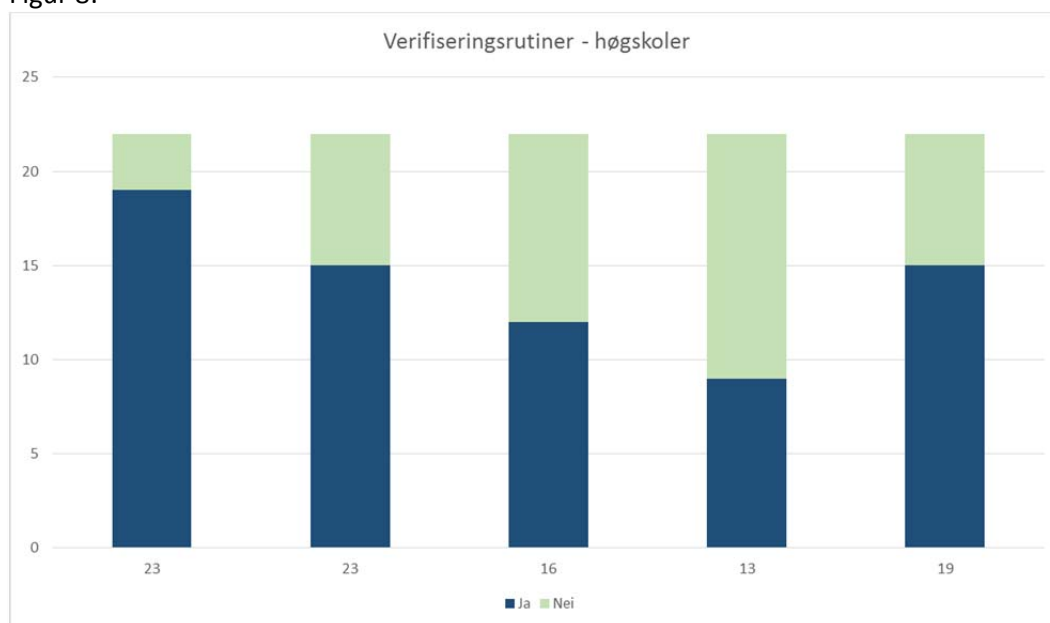

UT dok = Utenlandsk dokumentasjon

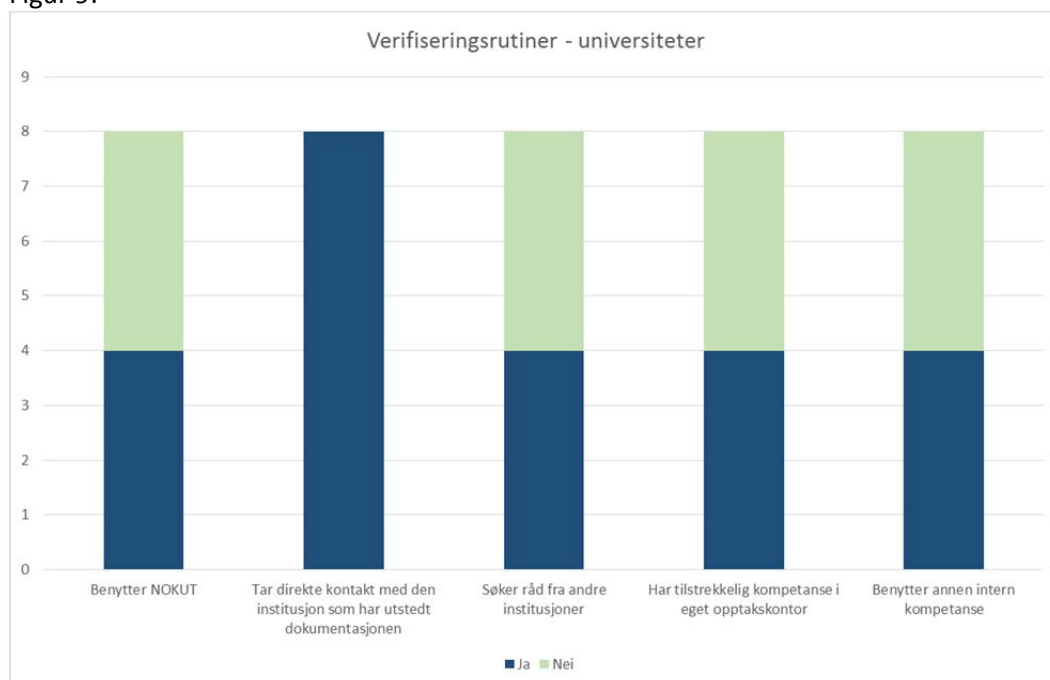
2.7 Rutiner som benyttes for å verifisere utenlandsk dokumentasjon

I spørsmål 32 ble det bedt om tilbakemelding på rutiner for å verifisere utenlandsk dokumentasjon. Henvendelse til NOKUT og direkte til den institusjonen som utsteder dokumentasjon er de to rutinene som benyttes oftest av institusjonene her. Alle universitetene tar direkte kontakt med institusjon som har utstedt dokumentasjon, mens høyskolene i større grad benytter NOKUT (se Tabell 7). Med tanke på kvantitet er det naturlig å anta at universitetene har større erfaring i å vurdere og å verifisere dokumentasjon. I tillegg til de seks nevnte rutinene, er det flere institusjoner som legger til at ulike internasjonale databaser benyttes i verifiseringsarbeidet. Det er grunn til å merke seg at det kun er 13 av 30 læresteder som mener de har tilstrekkelig kompetanse på eget opptakskontor.

Figur 8:

Figur 9:

2.8 Årsverk knyttet til opptak av studenter til internasjonale masterprogram

Det er interessant å forsøke å få en oversikt over ressursbruk til opptak. Spørsmål 33 og 34 omhandlet derfor dette temaet.

Tallene er institusjonenes estimat over tidsbruk til opptak av studenter til internasjonale masterprogram. De ble i tillegg spurt om totalressurser knyttet til opptak. Her var det store feilkilder i materialet og disse dataene vil derfor ikke bli lagt fram. Blant annet var det ved flere institusjoner ikke inkludert NOM-opptak i totalressursene. Det er derfor usikkerhet knyttet til tallene fra universitetene; UiO har inkludert estimert tidsbruk også fra fakulteter og institutter som deltar i opptaket. Ikke alle institusjonene har gjort dette. Studieadministrative tjenester i førstelinjen og for eksempel kommunikasjonsenhet er heller ikke medregnet. Også UiB og UiT kommenterer at tallene representerer det sentrale masteropptaket ved institusjonen. To institusjoner har ikke besvart spørsmålet.

Arbeidsgruppen mener derfor det er grunnlag for å anslå at det nasjonalt benyttes rundt 40 årsverk til opptak av studenter til internasjonale masterprogram.

Tabell 8:

Lærested	Antall årsverk - opptak til internasjonale masterutdanninger
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	1,0
Det teologiske Menighetsfakultet	1,0
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	0,1
Handelshøyskolen BI	2,0
Høgskolen i Buskerud	0,3
Høgskolen i Gjøvik	1,0
Høgskolen i Hedmark	1,0
Høgskolen i Molde	0,8
Høgskolen i Narvik	1,0
Høgskolen i Oslo og Akershus	2,0
Høgskolen i Telemark	0,5
Høgskolen i Vestfold	0,5
Høgskolen i Østfold	0,1
Høgskolen i Ålesund	1,0
Høgskolen i Sogn og Fjordane	0,2
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	0,5
Kunsthøgskolen i Oslo	0,2
Misjonshøgskolen i Stavanger	0,3
NLA Høgskolen	
Norges Handelshøyskole	2,0
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole	1,0
Norges musikkhøgskole	
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	2,5
Universitetet for miljø- og biovitenskap	0,5
Universitetet i Agder	1,0
Universitetet i Bergen	2,3
Universitetet i Nordland	1,0
Universitetet i Oslo	10,0
Universitetet i Stavanger	4,0
Universitetet i Tromsø	2,0
Totalsum	39,7

2.9 Rekrutteringsstrategi

St.meld. nr. 14 (2008-2009) *Internasjonalisering av utdanning* legger vekt på viktigheten av at norske institusjoner fremstår som attraktive overfor institusjoner i utlandet, både med henblikk på institusjonssamarbeid og rekruttering. Tre spørsmål om rekrutteringsstrategi var derfor inkludert i questbackundersøkelsen. Institusjonene ble spurt om de arbeidet aktivt med, eller hadde utarbeidet en rekrutteringsstrategi for, internasjonale studenter, og om denne i så fall ble gjenspeilet i søknadsmassen.

Tilbakemeldingene viser at bare halvparten av institusjonene er aktive i å rekruttere internasjonale studenter, og under halvparten har utarbeidet en internasjonal rekrutteringsstrategi. Universitetene er minst aktive når det gjelder rekrutteringsarbeid, bare Universitetet i Nordland og Universitetet i Stavanger oppgir at de driver aktiv rekruttering mot internasjonale studenter. Av institusjonene som svarer at de ikke har en internasjonal rekrutteringsstrategi sier svært mange at dette er noe de arbeider med i disse dager.

Flere kommenterer at, dersom Kunnskapsdepartementet går inn for studieavgift for søkere utenfor EØS-området fra 2015, vil det sannsynligvis medføre en mer aktiv rekrutteringsstrategi også fra universitetene. Av årets 3068 definerte studieplasser ved internasjonale masterutdanninger (kap. 2.3), var det 1552 studenter med utenlandsk dokumentasjon som startet (kap. 2.6.1), noe som betyr at over halvparten av studieplassene høsten 2013 ble fylt opp av studenter med utenlandsk dokumentasjon. Når vi samtidig har sett at de sju hyppigst forekommende hjemlandene for disse studentene er utenfor EØS-området (kap. 2.5), er det naturlig å anta at innføring av studieavgift vil få store konsekvenser for institusjonenes rekrutteringsarbeid og antall kvalifiserte søkere.

Når det gjelder om rekrutteringsstrategien gjenspeiles i søkermassen hos de institusjonene som har utarbeidet en slik strategi, er det interessant å merke seg at kommentarene her er todelt; noen skriver at dette stemmer overens, mens andre kommenterer at søkermassen ikke er overensstemmende med strategien. Ser vi på hvilke land flest søkere kommer fra (kap. 2.5), ser vi at bare to av de syv hyppigst representerte landene er nasjonale satsningsland: India og Kina.

Tabell 9:

Lærested	Institusjonen er aktiv i å rekruttere internasjonale studenter	Institusjonen har en internasjonal rekrutteringsstrategi	Gjenspeiles rekrutteringsstrategien i søkermassen?
☐ Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo		1	1
☐ Det teologiske Menighetsfakultet	1	1	1
☐ Diakonhjemmet Høgskole Oslo	1		
☐ Handelshøgskolen BI	1	1	1
☐ Høgskolen i Buskerud		1	
☐ Høgskolen i Gjøvik	1	1	
☐ Høgskolen i Hedmark			
☐ Høgskolen i Molde	1	1	1
☐ Høgskolen i Narvik	1	1	1
☐ Høgskolen i Oslo og Akershus			
☐ Høgskolen i Telemark	1	1	1
☐ Høgskolen i Vestfold	1		
☐ Høgskolen i Østfold			
☐ Høgskolen i Ålesund	1	1	1
☐ Høgskolen i Sogn og Fjordane		1	
☐ Kunst- og designhøgskolen i Bergen	1		
☐ Kunsthøgskolen i Oslo	1		
☐ Misjonshøgskolen i Stavanger			
☐ NLA Høgskolen	1		
☐ Norges Handelshøgskole	1	1	
☐ Norges Informasjonsteknologiske Høgskole	1	1	1
☐ Norges musikkhøgskole	1		
☐ Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet			
☐ Universitetet for miljø- og biovitenskap			
☐ Universitetet i Agder			
☐ Universitetet i Bergen		1	
☐ Universitetet i Nordland	1		
☐ Universitetet i Oslo		1	
☐ Universitetet i Stavanger	1		
☐ Universitetet i Tromsø			
Totalsum	17	14	8

1 = ja

2.10 Informasjonskilder institusjonene anser som viktigst for de internasjonale søkerne

Institusjonene ble også spurt om hvilke informasjonskanaler de anser som viktigst i rekrutteringsarbeidet rettet mot internasjonale studenter.

Ikke overraskende er det institusjonenes egne nettsider som sannsynliggjøres som viktigste informasjonskilder for internasjonale søkere. Dette kommer fram av svarene på det siste spørsmålet i undersøkelsen. Det registreres nå stadig bedre nettsider på engelsk ved de ulike institusjonene, noe som også tyder på et ønske om å nå ut internasjonalt.

SIUs informasjonsportal rettet mot internasjonale studenter, studyinnorway.no, er en annen sentral informasjonskilde. Arbeidsgruppen hadde forventet at institusjonene rangerte dette nettstedet som viktigere fordi øvrige statlige sider, som NOKUT sine, henviser søkere hit. Den store trafikken på nettstedet² samt SIUs Omdømmeundersøkelse (der de internasjonale studentene selv er spurt om hvor de finner informasjon) tyder på at nettstedet spiller en større rolle enn det institusjonene antar. Institusjonenes nettsider og studyinnorway.no har ulik funksjon og utfyller hverandre i profileringsarbeidet: studyinnorway.no skal bidra til å profilere Norge som studieland på nasjonalt nivå og gi merverdi til institusjonenes egne nettsider, som gir utdypende informasjon om studieprogram og konkret informasjon om studiestedet.

For internasjonale søkere er utdanningsmesser og erfaringer fra tidligere studenter av mindre verdi. Enkelte institusjoner deltar likevel på utdanningsmesser internasjonalt, da disse anses å ha en viss rekrutteringseffekt. Ikke minst har dette fått økt aktualitet etter finanskrisen i Europa, med et håp om økt rekruttering av europeiske studenter til masterutdanninger i Norge.

2.11 FS søknads-web

Søknadsweb i FS benyttes av 19 av de 30 utdanningsinstitusjonene ved opptak til internasjonale masterutdanninger. Dette framkommer av svarene på spørsmål 38. Av de som ikke benytter denne i 2013 kommenterer flere at de er på gang og vil starte i 2014. Årsaken til at alle institusjonene ennå ikke benytter søknadsweb, kan henge sammen med FS-kompetansen på institusjonen, manglende ressurser til merarbeidet det medfører i en kort periode, samt usikkerheten rundt mulig økning i antall søknader. Handelshøyskolen BI benytter ikke FS, men systemet Banner, og er derfor ikke aktuelle her. Det kan nevnes at ikke alle institusjonene som benytter søknadsweb har tatt i bruk dokumentopplastning for denne gruppen søkere. Årsakene til det kan også henge sammen med begrensede ressurser og frykten for en mangedobling av antall søkere med dokumenter som må vurderes. Noen er også skeptiske til kvaliteten på dokumentene som evt. skal lastes opp. Flere kommenterer at økt bruk av FS til det internasjonale masteropptaket etter hvert vil gi mer sammenlignbare data.

² Unike besøkende hittil i 2013 er 670 671, og av disse er ca. 70 % nye besøkende. Besøket ligger jevnt på mellom 12000-15000 per uke.

Tabell 10:

Lærested	Benytter søknadsweb i FS	Benytter ikke søknadsweb i FS
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	1	
Det teologiske Menighetsfakultet	1	
Diakonhjemmet Høgskole Oslo		1
Handelshøyskolen BI		1
Høgskolen i Buskerud	1	
Høgskolen i Gjøvik		1
Høgskolen i Hedmark		1
Høgskolen i Molde		1
Høgskolen i Narvik		1
Høgskolen i Oslo og Akershus	1	
Høgskolen i Telemark	1	
Høgskolen i Vestfold	1	
Høgskolen i Østfold		1
Høgskolen i Ålesund		1
Høgskolen i Sogn og Fjordane		1
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	1	
Kunsthøgskolen i Oslo	1	
Misjonshøgskolen i Stavanger		1
NLA Høgskolen	1	
Norges Handelshøyskole	1	
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole	1	
Norges musikkhøgskole	1	
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1	
Universitetet for miljø- og biovitenskap	1	
Universitetet i Agder	1	
Universitetet i Bergen	1	
Universitetet i Nordland		1
Universitetet i Oslo	1	
Universitetet i Stavanger	1	
Universitetet i Tromsø	1	
Totalsum	19	11

3 Hvordan håndteres opptak av internasjonale studenter til masterstudier i andre land?

Landbeskrivelser for Sverige, Finland og Tyskland

Sverige, Finland og Tyskland har ulike modeller for samordning av opptak til høyere utdanning. Sverige har sentralisert alt opptak til høyere utdanning, mens i Finland er det søkere til masterutdanning med utenlandsk dokumentasjon på kvalifikasjoner som går gjennom et sentralt opptak. I Tyskland har de et system der lærestedene kan velge hvilke tjenester de ønsker utført knyttet til opptak av internasjonale søkere til både bachelor- og masterprogrammer.

Sverige:

- Ikke obligatorisk ordning, men som omfatter nesten alle masterutdanninger
- Har søknadsavgift og studieavgift
- Kun søknadsmulighet via web
- Nettverksorganisert med 46 saksbehandlere på deltid
- Studentene må prioritere søknadene og får ett tilbud

Finland:

- Frivillig ordning som omfatter internasjonale søkere til masterutdanninger
- Studieavgift ved noen institusjoner i en prøveperiode fram til 2015
- Kun søknadsmulighet via web
- Ingen prioritering eller rangering av søknader
- Organisert som et konsortium med fem fast ansatte og ca. 15 midlertidig ansatte i saksbehandlingen, som gjennomføres på tre uker.
- Alle søknader blir videresendt til lærestedene, som selv avgjør hvem som får studietilbud

Tyskland:

- Frivillig ordning som omfatter internasjonale søkere til både bachelor- og masterutdanninger
- Medlemsbasert samarbeidstiltak med 40 fast ansatte og 70 deltidsarbeidere (fra mars til august)
- Søkerne kan velge papirbasert eller søknad via web
- Søknadsavgift
- Søknader blir videresendt til lærestedene som selv avgjør hvem som får studietilbud.

3.1 Sverige

I Sverige har opptak til masterutdanninger vært sentralisert siden 2008. Opptakssystemet som heter NyA, og nettstedet [University Admissions](#), drives av UHR i samarbeid med universiteter og høyskoler. Det svenske UHR (Universitets- och högskolerådet), som ligger under det svenske utdanningsdepartementet, jobber blant annet med godkjenning av utenlandske kvalifikasjoner (som det svenske ENIC-NARIC³ kontoret) og med opptak, og er ikke en interesseorganisasjon slik UHR er i Norge. Det er i dag 29 av 37 universiteter og høyskoler som deltar i det samordnede opptaket for masterutdanninger i Sverige.

I 2013 er det 46 saksbehandlere totalt som jobber med opptak. Disse er ansatt hos UHR og jobber mellom 40 % til 100 % med opptak i perioden september til april.

Arbeidsdelingen mellom UHR og universiteter og høyskoler er følgende:

UHR bistår universiteter og høyskoler med opptaksprosessen og er ansvarlig for:

³ Europeisk nettverk for godkjenning av akademiske kvalifikasjoner

- Nettstedet Universityadmissions.se for søkere med utenlandsk utdanning til bachelor- og masterutdanninger
- Nettstedet Antagning.se, for opptak til svenske emner og program
- Å registrere søknadsdokument sendt inn av studenter som en del av deres opptakssøknad, som karakterutskrifter og resultater på Engelsktester
- Å se gjennom søknadene for å se om studentene tilfredsstillir generelle opptakskrav
- Å svare på spørsmål som studenter har om opptaksprosessen på Universityadmissions.se
- Å gi studentene svar på søknader levert gjennom Universityadmissions.se

Universitetene og høgskolene er ansvarlig for:

- Å bestemme hvilke program og emner som tilbys
- Å lage beskrivelser av disse programmene og emnene
- Å skaffe til veie nødvendig informasjon slik at program og emner er tilgjengelige på Universityadmissions.se
- Å beslutte hva slags ekstra dokumentasjon som er nødvendig for noen søknader, slik som anbefalelsesbrev og avhandlinger/oppgaver (thesis work)
- Å beslutte om studenter tilfredsstillir spesifikke opptakskrav for ulike program og emner, særlig på masternivå

Sverige innførte i 2011 studieavgifter, og har opplevd en stor nedgang i antall søkere fra land utenfor EU/EØS og Sveits til masterutdanninger⁴. I Sverige tar man også en søkeravgift for å kunne søke gjennom universityadmissions.se. Denne er i dag på 900 SEK.

3.1.1 Systemet NyA

UHR, Verket för högskoleservice (VHS) og universitetene og høgskolene, utviklet sammen systemet NyA. Den tekniske videreutviklingen av systemet foregår hos systemansvarlige i UHR. Det er et eksternt firma som leverer systemet og som gjør større endringer.

Sverige har elektronisk innhenting av vitnemål fra en vitnemålsdatabase, BEDA (Nationella betygsdatabasen för gymnasiebetyg⁵). De innhenter også elektronisk informasjon fra Skatteverket (bostedsinformasjon for svenske statsborgere), Migrationsverket (oppholdstillatelse), høgskoleprøveresultater (krav for opptak) og tidligere eksamensresultat fra høyere utdanning.

Det er mange som benytter og har tilgang på systemet: Kontaktsenteret, de som foretar førstegransking av søknader og registrering, saksbehandlere på UHR, saksbehandlere og andre på universiteter og høgskoler.

3.1.1.1 Opptaksprosessen i NyA

Opptaksprosessen foregår i syv trinn:

3.1.1.1.1 Forberedelse til opptak

Institusjonene overfører opptaksdata fra lokale opptaksdatabaser og Ladok⁶ til www.antagning.se, www.universityadmission.se og NyA, som informerer om studier og tilhørende opptakskrav. Det kan være ulike opptaksfrister.

Informasjonsavdelingen ved UHR er ansvarlig for at antagning.se og universityadmission.se er oppdatert og vedlikeholdt. Det blir ikke trykket opp studiekataloger.

⁴ Sverige opplevde en nedgang på 79 % i antall nye innreisende studenter fra land som ble berørt av studieavgiften. Se: <http://www.uk-ambetet.se/nyheter/vadharhantsedaninforandetavstudieavgifter> (10.12.13).

⁵ For mer informasjon se: <https://www.antagning.se/sv/Hur-du-anmaler-dig-och-haller-koll/Skicka-in-ratt-papper/Betygsdatabas-for-slutbetyg/>

⁶ Ladok er et nasjonalt studieadministrativt system tilsvarende Felles Studentsystem i Norge

3.1.1.1.2 Søking

Det er kun mulig å søke via internett. Søkerne registrerer nødvendig informasjon i nettsøknaden. De velger studiene de ønsker å studere i prioritert rekkefølge. På masternivå er det mulig å sette opp fire søknadsalternativer. En søker kan omprioritere frem til søknadsfristen og kan slette ønsker frem til opptaket kjøres.

Søker skriver ut et følgeskjema som skal legges som forside til sine dokumenter. Her signerer søker på at de er innforstått med at forfalsking vil bli politianmeldt, og at de godtar at UHR kan sjekke at dokumentene er riktige med søkers lærested. I 2014 er planen at søkere selv skal sende sine dokumenter elektronisk sammen med søknaden.

Søkere som søker på grunnlag av et samarbeidsuniversitet eller stipend søker også via nettsøknaden.

Søkerne mottar kvittering på at søknaden er innsendt. Søkerne kan når som helst gå inn på sin nettsøknad for å følge med på prosessen. Kommunikasjon med søkere foregår på nettsidene og via e-post.

3.1.1.1.3 Forberedelser

Alle søknadene sendes til en ekstern organisasjon som registrerer og tar første screening av søknadene. Dersom søknaden ser ok ut, legges alle vitnemål inn i systemet. Dette sendes deretter over til universitet/høgskole for en vurdering av om søker skal betale studieavgift eller ei.

3.1.1.1.4 Behørig merit

Behørig merit (BM) er vitnemålene søkerne har oppnådd, altså kvalifikasjonene de innehar for å søke opptak.

I dette leddet innhentes vitnemål og det gjøres en maskinell prøving og beregning av vitnemålene.

3.1.1.1.5 Behandling etter behørig merit

UHR gjør en vurdering, første «screening», av ektheten til dokumentene som er kommet inn. Saksbehandlerne er inndelt i syv landgrupper (Kina, India, Oceania, Amerika, Øst-Europa, Syd- og Nord-Europa og Afrika).

Saksbehandlere på universiteter og høgskoler går inn i systemet og sjekker om søkeren har tilstrekkelig kvalifikasjoner til å kunne få opptak.

Universiteter og høgskoler har rett til å overprøve UHR sitt forslag til vedtak, dersom de er uenig.

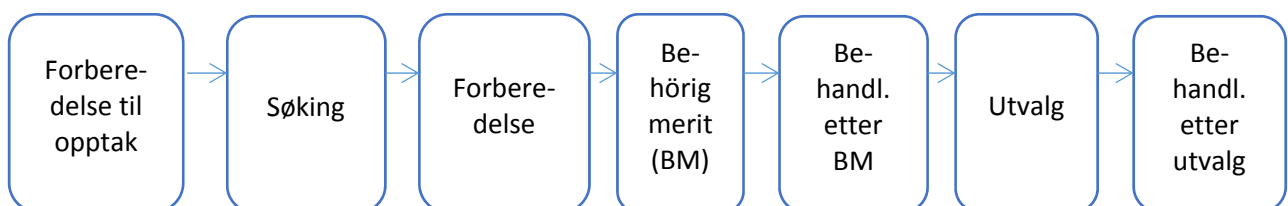
3.1.1.1.6 Utvalg

Lærestedene setter antall ønskede studenter de vil ha til de forskjellige programmene og registrerer dette inn i NyA. Opptaket kjøres maskinelt og søkerne får tilsendt resultatet på nettsøknaden. Det er vanlig, som i Norge, at man overbooker studier, slik at de får optimalt antall studenter i hovedopptaket.

3.1.1.1.7 Behandling etter utvalget

I denne prosessen behandler saksbehandlere begrunnelser/klager, feilbehandlede søkere og foretar etterfylling av søkere. Lærestedene utarbeider lister og statistikker.

Opptaksprosessen i NyA:

3.1.2 Kontaktsenter

Ved spørsmål tar søkere kontakt med kontaktsenteret til UHR som er lokalisert i byen Jönköping. Kontaktsenteret svarer både per telefon og e-post. Dersom de ikke kan svare, blir de henvist til UHRs saksbehandlere eller lærestedene for svar.

3.1.3 Problemer i oppstartsfasen

Det ble mye mer skanningsjobb enn de hadde forventet i starten av papirene til de internasjonale søkerne. Mange sender for eksempel inn dokumenter innbundet i bøker, som gjør at skanningsjobben tar lengre tid.

Lærestedene utrykte bekymring om at de ikke hadde søknaden fysisk tilgjengelig, men kun elektronisk. Det ble også stilt spørsmål rundt påliteligheten av å sette bort arbeidet med skanning av dokumenter til et eksternt firma.

Masteropptaket var i første omgang rettet kun mot internasjonale søkere. Siden svensker søkte på studiene gikk de bort fra å dele opp opptaket på nasjonalitet.

3.2 Finland

I Finland startet de med tre pilotprosesser for å samordne opptak av internasjonale søkere til masterutdanninger, som etter hvert ble utvidet. [University Admissions Finland \(UAF\)](#) ble etablert i 2009. UAF er organisert som et konsortium som i dag inkluderer ti av Finlands 14 universitet.

UAF bistår søkerne og universitetene i søknadsprosessen for internasjonale masterstudenter. UAF ser på om søkerne fyller krav til språk, verifiserer at søknadene kvalifiserer for opptak til masterutdanning, i tillegg til å vurdere dokumenters ekthet. UAF gir også søkerne råd underveis i prosessen.

Bakgrunnen for at Finland sentraliserte dette opptaket var blant annet en mangedobling av antall søkere, nærmes over natten, for å studere i Finland fra visse land fra 2005 og fremover. Samtidig ble det etablert mange internasjonale masterprogram. Større tilgang til internett i utviklingsland og fortsatt gratis utdanning har sannsynligvis bidratt til økning i antall søkere.

Store søkertall fra «nye» land, ble en utfordring å håndtere, og Finlands utdanningsdepartement gikk inn med midler fra 2007-2009 for å finne måter å sentralisere opptaksprosessen på. Departementet ønsket å løse utfordringene og finansierte opprettelsen av UAF. Selve organiseringen av konsortiet har likevel kommet nedenfra.

UAF kommenterte til gruppen at mange av deltakerinstitusjonene var skeptiske til ordningen i starten og heget om sin selvstendighet, men de så snart fordelene: Det ble mer sammenheng i saksbehandlingen og klarere strukturer å forholde seg til. For eksempel ble det nå en ensartet, nasjonal tilnærming til hvordan man forholder seg til språkkrav osv.

Finland har et universitetssystem med sterk grad av autonomi for de finske universiteter. Det er lovfestet at universitetene selv foretar opptak: «the universities select their students...». UAF sin rolle er å gå gjennom søknadene og å gi anbefalinger. Organisasjonen er rådgivende for institusjonene i deres opptaksprosess og tilbyr landekspertise.

Finland har hatt en prøveordning med studieavgifter, men ordningen er foreløpig ikke videreført⁷. Det er ingen søkeravgift for å søke gjennom UAF slik det er i Sverige.

⁷ Det er uklart hvordan det blir med studieavgifter i Finland framover. Det har vært/er en prøveperiode fra 2010-2015, der tre universitet har introdusert studieavgifter. Disse ønsker man å gå bort fra neste år. Systemet karakteriseres som uoversiktlig med mange unntak på grunn av stipendordninger. Antall internasjonale søkere har ikke økt etter at man innførte studieavgifter i Sverige.

Selve søkesystemet blir kalt for FuniMa (fra november i år) og studentene kan her opprette en egen konto for den aktuelle søknadsperioden. En søker kan ha én konto, men kan søke på flere program med samme konto.

UAF tilbyr workshops og lignende et par ganger i året der internasjonale forelesere inviteres. Universitetene kan komme med ønsker om tema.

3.2.1 Organisering av konsortiet

UAF har en styringsgruppe (executive group – EG), en «working committee», og et forum:

- Styringsgruppen kontrollerer og styrer servicesenteret til UAF. Den definerer mål og fokusområder, godkjenner handlingsplaner, budsjett og årsrapporter, godkjenner nye konsortiumsmedlemmer og setter ned arbeidsgrupper.
- Komiteen består av tre universitetsrepresentanter som forbereder møtene til styringsgruppen (EG-møter).
- Forumet møtes tre ganger i året og består av en representant fra medlemsinstitusjonene. I forumet diskuteres servicesenterets tjenestemodeller (slik som evaluering av kvalifikasjoner og språkkrav), og man deler erfaringer og «best practice» i opptakssaker. Blant annet tar forumet for seg ulike land. Her diskuterer man også hverandres studenter og foretar en slags kalibrering av nivået til studentene.

Lærestedene inngår årlige service kontrakter med konsortiet. I kontrakten står det hva avtalen inngås mellom, og ansvarsforhold og hvilke tjenester som inngår er spesifisert.

Universitetenes økonomiske bidrag inn i konsortiet er avhengig av antall søkere, antall internasjonale programmer og størrelsen på universitetet (antall internasjonale studenter).

Lærested som ikke er med i konsortiet er gjerne universitet som har investert mye i egne datasystem, men UAF mener de kanskje vil bli medlemmer etter hvert. UAF gjør en del av det de kaller «benchmarking» også sammen med disse institusjonene.

3.2.2 Servicesenteret

Servicesenteret er kjernen i UAF og drifter datasystemet, behandler søknader og tilbyr kundeservice.

Servicesenteret er lokalisert på University of Helsinki. De ansatte i UAF er teknisk sett ansatt på universitetet. Universitetet finansierer også den generelle driften av senteret.

Datasystemet er todelt, med én del for saksbehandlerne og én egen, FuniMa, for søkerne. Søknadsbehandling gjelder dokumenthåndtering og verifisering av kvalifikasjoner, inkludert språkkrav.

Senteret har tre-fem fast ansatte, og rundt 15 ansatte som prosjektsekretærer, som jobber på 3-5 måneders kontrakter i den travleste tiden. Disse 15 er gjerne studenter i ferd med å avslutte sin masterutdanning med kunnskap om internasjonale utdanningssystemer og med ulik språkbakgrunn. I motsetning til i Sverige jobber disse fysisk på senteret.

3.2.3 Søknadsprosessen

Lærestedene har ulike opptaksfrister. Dette mener UAF faktisk gjør det enklere å drive senteret (sprer den travleste tiden litt utover). Søkerne må levere papirer for hvert masterstudium de søker på, og får separate tilbud.

Universitetene bestemmer selv når de vil ha svar fra søker på om de tar i mot studieplass. UAF opplyser at noen av de mindre universiteter har størst utfordringer siden de store universitetene tar de beste studentene. Som i Norge og Sverige er det vanlig å ta opp flere enn de har studieplasser til.

UAF behandler ca. 9000 søknader over en periode på 3-4 måneder. Søknadene mottas foreløpig i papirformat, og digitalisering vil bli et tema fremover. UAF er skeptisk til hvordan man kan vurdere ekthet uten de fysiske papirene, og uttrykker også bekymring rundt likebehandling av alle søkere

dersom det blir et krav at søknader leveres digitalt. I motsetning til i Sverige evaluerer UAF dokumentene først og skanner dem etterpå.

Når det gjelder verifisering har UAF kontakt med det finske ENIC-NARIC kontoret, som er lokalisert i Finnish National Board of Education, men UAF har etter hvert opparbeidet seg ekspertise på grunn av det store volumet med søknader som behandles.

Som i Sverige skiller man ikke på søkerens nasjonalitet, men på om man har utenlandsk utdanning.

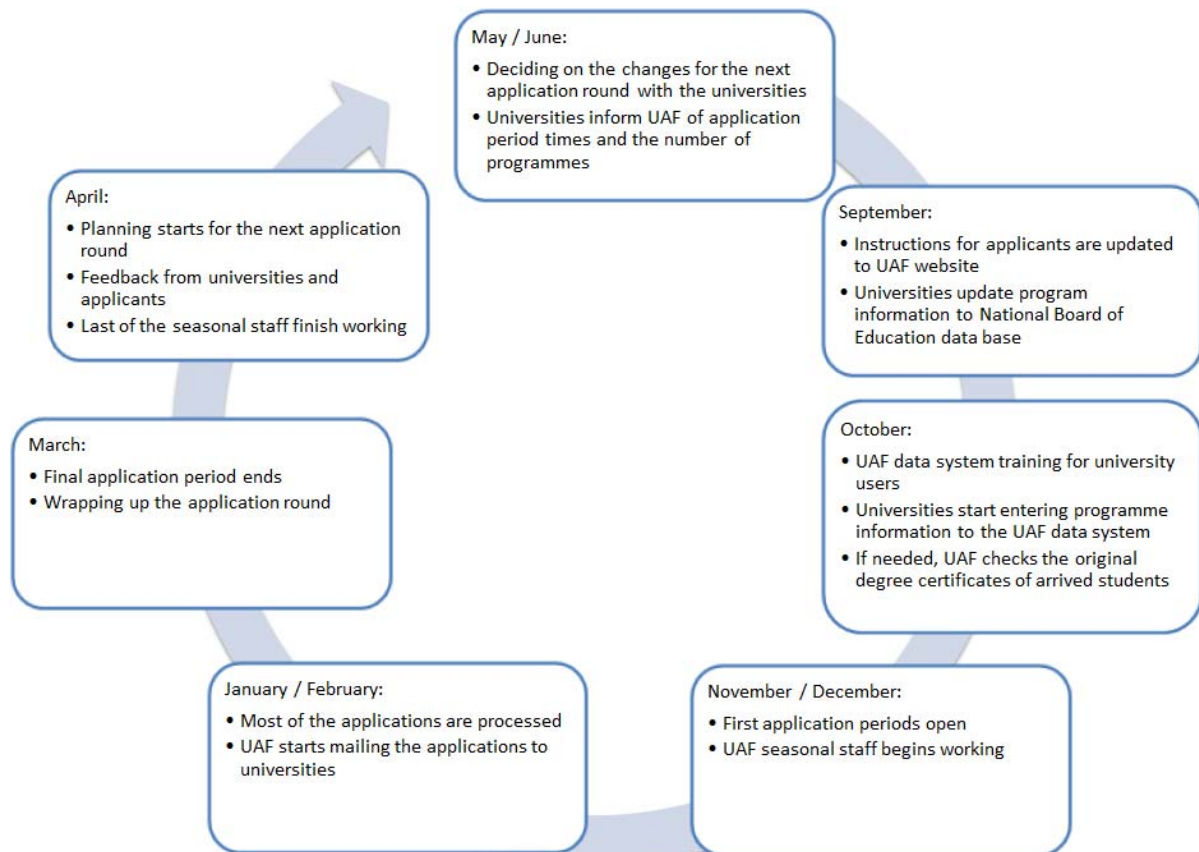
UAF jobber ikke kun med universitetene men har også samarbeid med departementer, finsk ENIC-NARIC, immigrasjonsmyndighetene, politi og finske utenriksstasjoner.

Det er ingen begrensning på hvor mange programmer man kan søke på. Dokumenter leveres for hver søknad, med unntak av språktester som det er en egen ordning for. Det vil variere hva som kreves av papirer for ulike program. Søkerlistene rangeres ikke slik som de gjør i Sverige.

Lærestedene planlegger sin markedsføring i henhold til UAF sin timeplan.

UAF sjekker kun papirer for universiteter som deltar i *hele* prosessen.

UAFs årshjul:

3.3 Tyskland

Beskrivelsen er basert på informasjon på hjemmesidene til Uni-assist, presentasjon av Uni-assist på et internasjonalt seminar for nasjonale opptaksorganisasjoner (IAOA) 3.-5. mai 2013 og epost av 26. november 2013 fra Bettina Böhme, leder for kommunikasjon og strategi.

I Tyskland tilbyr Uni-assist tjenester knyttet til opptak av internasjonale søkere til både bachelor- og masterprogrammer. Det er ikke skilt mellom opptak til grunnutdanninger og opptak til masterutdanninger i beskrivelsen under.

Uni-assist er et medlemsbasert og selvfinansiert samarbeidstiltak, som styres av et valgt råd og har et sekretariat med fast ansatte medarbeidere. Det er omkring 40 fast ansatte og omkring 70 ekstrahjelpere i perioden mars-august.

Uni-assist ble stiftet i november 2003. Fra 2003 til 2013 har antallet deltakende læresteder øket fra 41 til 150 og antallet søkere fra 17000 til 58000. For opptak til masterutdanning leverer hver søker i snitt søknader til 1,33 læresteder.

Det enkelte lærested bestemmer selv hvilke tjenester de ønsker, hvilken del av studieporteføljen som skal ha opptak gjennom Uni-assist og hvilke søkergrupper som omfattes. Generelt kan man si at det tyske systemet er svært fleksibelt for lærestedene, men trolig mindre oversiktlig/enhetlig for søkerne. Søkerne kan ikke vite om de skal søke via lærestedet eller via Uni-assist uten først å undersøke hva som er rett søknadsvei for det/de studiene de ønsker å søke og den søkergruppen de tilhører.

Det er ingen sentral samordning av frister og prosedyrer for søknad. Det er søkers eget ansvar å holde seg orientert om de forskjeller i kvalifikasjonsregelverk og frister som måtte eksistere mellom læresteder og programmer, og de må selv kontakte aktuelle læresteder for å få slik informasjon.

Det er knyttet en søknadsavgift til søking gjennom Uni-assist, men det enkelte lærested kan velge å dekke søknadsavgiften for sine egne søkere. Søknadsavgiften blir innkrevd per lærested og per semester, med en høyere avgift for første lærested/semester og lavere avgift for de påfølgende.

Hovedtjenesten til Uni-assist er å saksbehandle dokumentasjon fra søkere med utenlandsk utdanningsgrunnlag, som en del av søknadsprosessen. Saksbehandlingen blir oversendt lærestedet, som selv tar avgjørelser om hvilke studenter som skal få tilbud om studieplass.

Uni-assist tilbyr også å gjøre vurderinger av utenlandsk utdanning for enkeltpersoner uten å være del av søknadsprosessen, og utsteder da sertifikater for dokumentene som søkerne kan legge ved sin søknad til lærestedet.

3.3.1 Uni-assists beskriver selv sine arbeidsoppgaver slik:

- Drifte og vedlikeholde nettsted og nettsøknad
- Sjekke at søkerens kvalifikasjoner fyller opptakskravene, slik de er satt av «Sentralkontoret for utenlandsk utdanning».
- Klargjøre og skanne søkerens dokumentasjon
- Sjekke at språkkrav for aktuelle studier er oppfylt
- Sjekke at opptakskrav for de aktuelle studiene er oppfylt
- Utføre veiledende beregning av karakterpoengsum og konvertering av utenlandske karakterer til tyske.
- Sjekke autentisiteten til de kvalifiserende dokumentene
- Registrere personalia og kontrollere dem opp mot data i søknadsregistreringen
- Registrere saksbehandlingsdata i eget system
- Videre sende data til lærestedene

- Utstede sertifikater etter vurdering av enkeltpersoners dokumenter, som disse igjen kan bruke f.eks. ved søknad til studier/læresteder som ikke har Uni-assist som en obligatorisk del av søknadsprosessen.

3.3.2 Saksgang for søknader

Søkere kan opprette en søknad enten ved å sende dokumenter til Uni-assist, eller ved å opprette en søknad på nett. Uansett vei inn i systemet må all dokumentasjon sendes i papirformat til Uni-assist. Det opprettes én søknad per lærested. Først når utskrift av søknadene og settet av dokumenter + betaling er mottatt av Uni-assist, regnes søknaden som formelt mottatt.

Ved registrering, enten hos Uni-assist eller på nett, vil søker bli tilordnet et unikt søkernummer. Søkernummeret kan brukes til å få tilgang til egen søknadskonto, gjøre endringer, laste opp dokumenter og følge søknadsbehandlingen.

Søker mottar epostkvittering for mottatte dokumenter og betaling av søknadsavgift, alternativt som brevpost hvis gyldig epostadresse ikke er kjent.

Søknadsbehandlingen hos Uni-assist tar 4-6 uker fra dokumentene er mottatt og søknadsavgiften er betalt. Uni-assist har avtaler med det enkelte lærested og for det enkelte studieprogram om fristen for Uni-assist til å fullføre sin saksbehandling.

For kvalifiserte søkere blir søknaden sendt elektronisk til respektive læresteder og beskjed gitt til søker. Det er kun det enkelte lærested som deretter kan ta stilling til om søker skal få tilbud om studieplass eller ikke. En søker kan få parallelle tilbud om flere studieplasser.

Ikke-kvalifiserte søkere får også beskjed fra Uni-assist, og for disse blir søknaden ikke sendt videre til lærestedene. Søkere vil kunne komplettere søknaden sin innenfor søknadsfristen for studiet.

4 Tendenser og fremtidsscenarier

Med bakgrunn i tallene som er presentert tidligere i rapporten legger arbeidsgruppen til grunn at det i 2013 var mellom 35.000-40.000 søkere med utenlandske kvalifikasjoner til norske masterutdanninger ved høyere utdanningsinstitusjoner. Vi har sett at søknadsveksten av personer med utenlandske dokumenter fra 2012 til 2013 i antall søkere trolig var på rundt 25 %. Det er sannsynlig at denne økningen også kan sees i sammenheng med at vårt naboland, Sverige, innførte studieavgift i 2011. Det er også sannsynlig at antallet norske studenter med utdanning fra utlandet, og som søker norsk masterutdanning, til en viss grad har økt.

Antall utenlandske studenter på masterutdanninger har også økt, men ikke i samme omfang som antall søkere. Fra 2012 til 2013 var økningen i Norge 8 %, fra 6437 utenlandske studenter i 2012 til 6983 studenter i 2013.

Det er grunn til å tro at både antallet søkere og antallet studenter med utenlandske kvalifikasjoner vil fortsette å øke i årene som kommer.

Arbeidsgruppen mener at det er realistisk å tro at økningen i antall søkere med utenlandske kvalifikasjoner til norske masterutdanninger ved høyere utdanningsinstitusjoner vil kunne øke med rundt 20 % årlig de kommende tre årene. Med et utgangspunkt i at det var 35.000 slike søkere i 2013, mener arbeidsgruppen derfor det er grunnlag for å hevde at tallet vil kunne stige til rundt 60.000 slike søkere i 2016.

Antallet studenter med utenlandske kvalifikasjoner kan forventes å fortsette å øke i årene som kommer, men ikke i takt med søkertallet. Kapasiteten samlet sett ved masterutdanninger i Norge vil trolig bare øke i begrenset grad de nærmeste tre årene. Arbeidsgruppen vurderer derfor at antallet nye studenter med utenlandske kvalifikasjoner vil øke med 5 % årlig de nærmeste ti årene. Med utgangspunkt i dette vil antallet antall utenlandske studenter på masterutdanninger i Norge øke fra 6983 i 2013 til 8084 i 2016. Misforholdet mellom andelen søkere og antall studenter i disse kategoriene vil således fortsette å øke de neste tre årene.

Dersom man legger til grunn en vekstprognose på 10 % årlig de neste tre årene vil antallet utenlandske studenter på masterutdanninger i Norge øke fra 6983 i 2013 til 9294 i 2016, forutsatt fortsatt avgiftsfrie studier.

Tall fra SIUs mobilitetsrapport 2013⁸ viser at både Danmark og Sverige har hatt en betydelig nedgang i antall utenlandske gradsstudenter utenfor EU/EØS etter innføring av studieavgifter. For Danmarks del har nedgangen blitt mer enn kompensert med den svært sterke veksten i innreisende gradsstudenter fra EU/EØS. Også i Sverige har tallet på gradsstudenter fra EU/EØS økt betydelig etter innføringen av studieavgifter i 2011, men samlet sett er antall utenlandske studenter fortsatt langt lavere enn før innføringen av studieavgifter.

Også før landet innførte studieavgiftene, hadde Danmark en større andel studenter fra EU/EØS-land enn de andre nordiske landene. Ikke minst var mobiliteten til Danmark betydelig nettopp fra Norden for øvrig. I 2011, fem år etter at studieavgiftene ble innført, var antallet innreisende gradsstudenter til Danmark fra land utenfor EU/EØS ca. 10 % lavere enn i 2005. I samme periode hadde Danmark hatt en sterk vekst i tallet på innreisende studenter, og den sterke veksten var blant land som ble tatt opp i EU på 2000-tallet, som for eksempel Romania, Litauen, Bulgaria, Polen og Latvia. For EU/EØS-land utenom Norden var veksten fra 2005 til 2011 på nesten 400 %, slik at dette nå utgjør den suverent største gruppen av utenlandske gradsstudenter i Danmark.

⁸ SIUs mobilitetsrapport blir utgitt i januar 2014

Tabell 11: Utenlandske bachelor- og mastergradsstudenter i Danmark. Nyregistrerte studenter.

Studenter fra	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Norden	1298	1435	1561	1616	2030	2141	2024
Øvrige EU/EØS	1478	1655	2121	2971	4071	5147	5854
Ikke-EU/EØS	1595	1053	1211	1663	1674	1399	1443
I alt	4371	4143	4893	6250	7775	8687	9321

Kilde: Ministeriet for forskning, innovation og videregående utdannelse

Tabellen under viser hvordan innføringen av studieavgifter brått endret tilstrømmingen av utenlandske studenter til Sverige. Etter fallet i antall gradsstudenter fra land utenfor EU/EØS høsten 2011, ser vi en svak vekst på om lag seks prosent året etter.

Tabell 12: Utenlandske studenter i Sverige. Nyregistrerte studenter.

	2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	Grad	Utvexling	Grad	Utvexling	Grad	Utvexling
EØS	1400	7000	1800	7100	2300	7100
Ikke-EØS	7600	2700	1600	2700	1700	2500
Ukjent nasjonalitet	3400	0	1500	0	1700	0
Sum	12400	9700	4900	9800	5800	9600

Kilde: Universitetskanslerämbetet

Samtidig ser vi at antall gradsstudenter fra EU/EØS i samme periode har økt kraftig, slik at denne gruppen nå er den største blant utenlandske gradsstudenter i Sverige.

Selv om Finland har lagt til rette for innføring av studieavgifter for ikke-EØS-land og også innført muligheten til å kreve studieavgifter for en rekke mastergradsprogrammer som undervises på engelsk, har dette i realiteten ikke blitt gjennomført. Mobiliteten inn til landet er også preget av dette, studenter fra land utenfor EØS utgjør et flertall.

Også for Norges del må det antas at studieavgifter etter dansk eller svensk mønster vil gi et sterkt fall i antall søkere og studenter, mens det vil være usikkert hvorvidt også Norge ville oppleve en økt tilstrømming av europeiske studenter. Det er ikke utenkelig at fallet i antall søkere utenfor EU/EØS vil falle enda mer enn i Sverige og Danmark. Norge har et svakere omdømme når det gjelder utdanning, og vi har også et svært høyt kostnadsnivå.

En innføring av studieavgift vil med stor sannsynlighet medføre en kraftig reduksjon av både søkere og studenter fra utenfor EØS-området. Det er derfor grunnlag til å tro at antallet utenlandske søkere fra utenfor EØS-området vil reduseres mye og at antallet utenlandske søkere fra utenfor EØS-området likeledes vil reduseres mye dersom skolepenger skulle bli innført.

Hvor stor nedgangen vil bli vil avhenge blant annet av omfanget på stipendordninger som finnes for studenter utenfor EØS-området og hvilken rekrutterings- og profileringsstrategi Norge og de norske utdanningsinstitusjonene legger til grunn.

En annen sannsynlig konsekvens av innføringen av studieavgift kan være at flere masterutdanninger vil bli nedlagt, da finansieringen som kommer som følge av et relativt høyt antall studenter fra utenfor EØS-området i stor grad for mange institusjoner vil bortfalle.

5 Modell for masteropptak i Norge

For å foreslå modell for masteropptaket i Norge er det viktig å kjenne til den kompetanse som allerede besittes av ulike involverte institusjoner. Innledningsvis ligger det derfor noen kompetansebeskrivelser og rolleavklaringer vi mener er relevante i denne sammenheng. Å benytte ervervet kompetanse vil være vesentlig i en nasjonal opptaksmodell og institusjonene har alle en rolle i dette arbeidet i dag.

5.1 Felles Studentsystem (FS) og Samordna opptak (SO)

Departementet har tatt initiativ til å slå sammen SO og FS, og foreløpig dato for dette er satt til 1. mars 2014.

5.1.1 Felles Studentsystem

Felles Studentsystem (FS) er et studieadministrativt system – utviklet for universiteter, vitenskapelig høyskoler og statlige høyskoler. FS er utviklet ved Universitetets senter for informasjonsteknologi (USIT), Universitetet i Oslo.

Alle institusjoner som kommer inn under UH-loven med endringer av 01.12.2006 og senere endringer, har i utgangspunktet rett til å slutte seg til avtalen og ta i bruk FS, men tilgangen kan likevel begrenses i en periode dersom rene kapasitetsgrunner tilsier dette. Private høyskoler som får statstilskudd over kap. 0282 kan søke om å ta i bruk FS. Alle institusjoner som har tatt i bruk FS, har plikt til å delta i Samarbeidstiltaket FS.

Den 3.3.1999 ble FS opprettet som et samarbeidstiltak etter mønster av § 1.4 i lov om universiteter og høyskoler. Samarbeidstiltaket FS er etablert i henhold til avtale mellom de samarbeidende utdanningsinstitusjoner, med formål å utvikle, vedlikeholde og drifte det studieadministrative datasystemet FS.

FS er det eneste studieadministrative systemet for universiteter og statlige høyskoler i Norge. FS er i bruk ved 54 institusjoner, herunder alle universiteter, alle statlige høyskoler underlagt Kunnskapsdepartementet, Politihøgskolen, forsvarets høyskoler, flere private høyskoler og Samordna opptak. FS er det eneste studieadministrative systemet som støtter opptaksprosessen i Samordna Opptak.

Studieadministrasjon ved universiteter og høyskoler er et stort saksområde, og FS som skal understøtte disse funksjonene, er derfor et stort og komplekst system. Det vil si at FS er et system som skal dekke behovet både for store og små institusjoner, offentlige og private. Dette krever at FS er under stadig videreutvikling og vekst for å møte sektorens behov.

Systemet FS består av en FS-klient og flere applikasjoner.

5.1.2 Samordna opptak

Samordna opptak (SO) er opprettet med hjemmel i § 1.4 (4) i UH-loven og har som oppgave å drifte, samordne og videreutvikle den nasjonale opptaksmodellen (NOM) for opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler. Prosjektet Samordna opptak ble opprettet i 1991, i første omgang for å kunne levere rapporter og statistikk om søkingen til grunnutdanninger. Fra 1994 har SO også samordnet opptaket til disse utdanningene, først for høyskolene, deretter for universiteter og vitenskapelige høyskoler og med tiden også for et økende antall private høyskoler. Opptaket som SO forestår i dag omfatter rundt 120000 søkere til ca. 50000 studieplasser ved omkring 1200 studieprogrammer og 47 læresteder⁹.

SOs arbeidsoppgaver i dag omfatter blant annet følgende:

- videreutvikling av den nasjonale opptaksmodellen for grunnutdanninger
- drift av den sentrale søkerdatabasen, herunder ulike tjenester mot samme database for søkere, læresteder og SO selv

⁹ Tall fra opptaket i 2013

- drift og utvikling av en felles søkerportal for NOM-opptaket, herunder registrering av søknader og endringer i samme, publisering av tilbud og registrering av svar
- tildeling av S-nummere for søkere uten ordinært norsk fødselsnummer (midlertidig personnummer for utdanningssektoren) eller D-nummer (identifikasjonsnummer for personer uten norsk fødselsnummer)
- datautveksling mellom den sentrale søkerdatabasen og de enkelte lærestedene
- saksbehandling for lærestedene innenfor NOM av søkere med opptaksgrunnlag¹⁰ fra utlandet, samt enkelte andre spesielle søkergrupper
- samordning av saksbehandlingsrutiner for saksbehandlingen i NOM ved de enkelte lærestedene
- opptakskjøring, brev- og meldinger til søkerne
- produksjon av rapporter og statistikk
- drift og videreutvikling av den nasjonale vitnemålsdatabasen for norsk, videregående opplæring
- sekretariatsarbeid for nasjonal klagenemnd for opptak gjennom SO og felles klagenemnd for studentsaker

SOs arbeid foregår i nært samarbeid med lærestedene og FS.

Samordna opptak har i dag omkring 24 fast ansatte og i tillegg 4-5 ekstra ansatte i opptakssesongen, bl.a. som førstelinjetjeneste mot søkerne. I tillegg kjøper SO årlig omkring 8 årsverk konsulenttjenester fra USIT ved UiO for utvikling og applikasjonsdrift for opptakssystemet.

5.2 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT)

NOKUTs mandat er blant annet å være et helhetlig nasjonalt kompetansesenter for utenlandsk utdanning. Nasjonalt kompetansesenter for utenlandsk utdanning i NOKUT har per i dag 27 årsverk som er dedikert til dette arbeidet, som inkluderer vurdering, verifisering og godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

NOKUT er Norges ENIC-NARIC-kontor, som har som oppgave å sikre at Norge fyller forpliktelsene i Lisboa konvensjonen om godkjenning av kvalifikasjoner for høyere utdanning. Videre bidrar NOKUT til å sikre Norges forpliktelser i Reykjavik deklarasjonen, som skal ivareta godkjenning av kvalifikasjoner innenfor det nordiske området. NOKUT informerer om utenlandsk utdanningssystemer i Norge og om det norske utdanningssystemet i utlandet.

NOKUT har en egen godkjenningsordning, generell godkjenning, hvor utenlandsk høyere utdanning vurderes i forhold til den norske gradsstrukturen. NOKUT vil i 2013 motta rundt 6400 søknader om slik kvalifisering, en økning på over 20 % for året før. I Norden er det ingen ENIC-NARIC kontor som behandler et like stort antall søknader som NOKUT. Prognoser viser at det er sannsynlig at antall søknader om generell godkjenning vil fortsette å stige de nærmeste årene. Mange av disse søkerne vil på et senere tidspunkt bruke godkjenningsdokumentet fra NOKUT i forhold til opptak, innpassing og faglig godkjenning av utenlandsk utdanning ved norske høyere utdanningsinstitusjoner. I 2013 mottar NOKUT dessuten over 12.000 henvendelser om de norske godkjenningsordningene.

NOKUT er Nasjonalt kontaktpunkt for EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv og Nasjonalt kontaktpunkt for europeisk kvalifikasjonsrammeverk/nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det er NOKUT som har det nasjonale ansvaret for å holde GSU-listen oppdatert og kvalitetssikret. GSU-lista beskriver hvilke krav som gjelder for at personer med utdanning fra utlandet skal ha generell studiekompetanse i Norge. I henhold til opptaksforskriften er GSU-listen bindende ved opptak til høyere utdanning. GSU-listen er det viktigste utgangspunktet i forbindelse med godkjenning av personer med utenlandsk kompetanse og studiestøtte fra Lånekassen. NOKUT etablerte i 2013 en nasjonal godkjenningsordning for personer uten verifiserbar dokumentasjon, en ordning som også har fått mye internasjonal oppmerksomhet. I tillegg gjennomfører NOKUT ulike utredninger innenfor

¹⁰ Videregående opplæring

feltet utenlandsk utdanning, har omfattende informasjon på egne hjemmesider, har en mye brukt landdatabase, samt arrangerer årlig en konferanse med tema tilknyttet utenlandsk utdanning.

Nasjonalt kompetansesenter for utenlandsk utdanning i NOKUT bistår norske høyere utdanningsinstitusjoner i forbindelse med opptak av personer med utenlandske kvalifikasjoner, innpassing av utenlandske kvalifikasjoner og faglig godkjenning av utenlandske kvalifikasjoner. I 2013 bidrar NOKUT til å løse nærmere 500 kompliserte saker ved å gi råd og anbefalinger i vurderinger av dokumenter i forbindelse med kvalifisering, inkludert råd om verifisering, på vegne av norske utdanningsinstitusjoner og utdanningsaktører som Lånekassen og Samordna opptak. I tillegg mottar NOKUT et høyere antall spørsmål, der dokumenter ikke blir vedlagt, i forbindelse med slike saker. Majoriteten av disse sakene gjelder kvalifisering til opptak til masterutdanninger for personer med utenlandsk høyere utdanning. I tillegg mottar NOKUT en rekke øvrige henvendelser om utenlandsk utdanning fra institusjonene. Dette viser tydelig NOKUTs nasjonale rolle som et helhetlig kompetansesenter for vurdering av høyere utdanningsdokumenter fra utlandet.

5.3 Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU)

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) er et nasjonalt kompetansesenter som fremmer internasjonalt samarbeid gjennom hele utdanningsløpet. SIU er et statlig forvaltingsorgan under Kunnskapsdepartementet.

SIU har 77 fast ansatte. Senteret skal fremme internasjonalisering, kulturell kommunikasjon og internasjonal mobilitet innen utdanning. Senteret har en viktig oppgave i å samordne tiltak på nasjonalt nivå, i samsvar med offisielle retningslinjer for politikken på feltet. SIU er Norges kontor for internasjonale program og tiltak innenfor utdanning og forvalter program for flere offentlige oppdragsgivere, og driver med informasjonsarbeid, rådgivning og utredning. Senteret har ansvar for å profilere Norge som samarbeids- og studieland overfor utlandet, og skal være et kompetansesenter på området overfor norsk høyere utdanning.

5.3.1 Study in Norway

SIU har ansvar for nettstedet www.studyinnorway.no som gir informasjon om Norge som studieland til internasjonale studenter. Studyinnorway.no har som mandat å profilere Norge som studie- og samarbeidsland. Nettstedet har stor trafikk, og fungerer i dag som et supplement på nasjonalt nivå til institusjonenes egne nettsider. Oversikten over tilbudet av masterutdanninger på engelsk i Norge er i dag den mest besøkte siden på nettstedet.

5.4 Arbeidsgruppens forslag til modell for masteropptak i Norge – universityadmission.no

Det er mange alternativer for organisering av opptak til masterutdanninger. Arbeidsgruppen har beskrevet tre modeller i form av organiseringen i Sverige, Finland og Tyskland. Arbeidsgruppen legger her frem et forslag til en samordning av opptaket av internasjonale søkere (og andre søkere) til masterutdanninger i Norge.

Arbeidsgruppen understreker at den foreslåtte samordningen ikke rokker ved prinsippet om at det er det enkelte lærestedet som skal fastsette de faglige opptakskravene for egne studier. Forslaget vektlegger derfor at det enkelte lærestedet fortsatt skal:

- Saksbehandle spesielle opptakskrav for sine studier.
- Vurdere det faglige grunnlaget for opptak.
- Rangere de kvalifiserte søkerne.
- Bestemme hvem som skal få tilbud om opptak.

Samordning av søknadsprosessen innebærer heller ikke nødvendigvis en samordning av søknadsfrister, datoer for publisering av tilbud eller frister for registrering av svar.

5.4.1 Definisjon av «internasjonal søker»

Arbeidsgruppen legger til grunn at vi med «internasjonale søkere» mener søkere der hele eller deler av dokumentasjonen som dekker de generelle kravene til opptak er utstedt av et utenlandsk lærested.

5.4.2 Lærestedenes perspektiv

Internasjonale søkere kan følgelig være både norske og utenlandske søkere til engelskspråklige masterutdanninger og norske og utenlandske søkere til norskspråklige masterutdanninger. Det er denne gruppen søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn som totalt sett skaper utfordringer både med hensyn til kompetanse og ressurser på lærestedene. En samordning av opptaket der målet er å effektivisere opptaksarbeidet, øke kvaliteten og sikre likebehandling av søkere til masterutdanninger i Norge, må derfor inkludere hele denne gruppen.

5.4.3 Søkernes perspektiv

Arbeidsgruppen legger til grunn at målgruppen for en vellykket samordning ikke bare er lærestedene og deres opptaksmedarbeidere, men også søkerne selv. Opptakssystemet må være enkelt og oversiktlig for søkeren. Det er ikke hensiktsmessig eller ønskelig at søkere med utenlandsk opptaksgrunnlag søker digitalt via én søknadsportal, mens søkere med norsk opptaksgrunnlag søker via en annen. Man ønsker i tillegg å gjøre søkingen enklest mulig for søkere med norsk opptaksgrunnlag som er interessert i både engelskspråklige og norske programmer. Denne gruppen bør også ha én portal å forholde seg til.

Enkelhet og oversiktighet taler for at et nytt, samordnet opptakssystem skal være felles og obligatorisk for alle offentlige UH-institusjoner – og tilgjengelig for de private som ønsker det. Unntak kan gjøres for kunst- og musikkhøgskoler eller UH-institusjoner med spesielle opptaksprøver.

5.4.4 Rapporter og statistikk på nasjonalt nivå

Som påpekt tidligere er det i dag vanskelig å få frem god statistikk på nasjonalt nivå for søking og opptak av studenter med utenlandsk opptaksgrunnlag, enten det er til norske eller engelskspråklige studieprogrammer. Obligatorisk deltakelse og inkludering av alle programmer i et felles opptakssystem vil gjøre det mulig å produsere rapporter og statistikk om internasjonale søkere med ønsket detaljering og kvalitet. Sentral registrering av alle søkere gir også grunnlag for en felles identitetshåndtering, slik at man kan få tilstrekkelig oversikt over søkere uten norsk personnummer eller D-nummer som søker flere læresteder/studieprogrammer.

5.4.5 Nasjonalt kontor for vurdering av grunnleggende kvalifikasjoner for internasjonale søkere

Arbeidsgruppen mener at saksbehandlingen av internasjonale søkere best vil ivaretas ved at det etableres et nasjonalt kontor som har ansvar og myndighet å kontrollere at dokumentasjon av opptaksgrunnlag (fullført/bestått bachelorprogram o.a.) tilfredsstillende de generelle kravene til opptak. Dette kontoret bør også ha som oppgave å vurdere engelskkrav.

Kontroll av de grunnleggende kvalifikasjonene vil normalt foregå i to trinn. Først en kontroll av at utdanningen dokumentasjonen gjelder, har rett nivå, rett omfang og tilstrekkelig kvalitetssikring (akkreditert studium/lærested) for å fylle de generelle kravene for opptak. Deretter en kontroll av dokumentenes ekthet, som vil kunne inkludere innhenting av verifikasjon av dokumentet fra lærestedet som har utstedt det. Det må utarbeides og vedlikeholdes en nasjonal standard som fastsetter kravene til ekthetskontroll for det enkelte land/lærested, og som ligger til grunn for kontorets arbeid. Kravene må tilsvare de krav som NOKUT ivaretar i Norges operasjonalisering av Lisboa konvensjonen.

Arbeidsgruppen foreslår at det nasjonale kontoret får myndighet til å diskvalifisere søkere som ikke fyller de generelle kravene til opptak, og at det således ikke blir mulig for det enkelte lærestedet å overprøve det nasjonale kontoret på dette punktet.

5.4.6 Bruke eksisterende kompetanse

Arbeidsgruppen mener endelig at det verken er hensiktsmessig eller ønskelig å opprette nye organisasjoner for å utføre de ulike arbeidsoppgavene i et nytt system, men at disse best kan løses der det allerede i dag finnes nasjonal kompetanse på de aktuelle områdene.

Arbeidsgruppen har tidligere i rapporten beskrevet den nasjonale kompetansen som allerede eksisterer, og summerer her kort denne kompetansen som bør inkluderes og benyttes i et nytt system:

- FS: Nasjonalt ansvar for systemkompetanse gjennom det studieadministrative systemet, inkludert søkeportal og søknadsweb.
- SIU: Nasjonalt ansvar for profilering av Norge som studieland, blant annet gjennom portalen www.studyinnorway.no
- NOKUT: Nasjonalt ansvar for vurdering og verifisering av utenlandske høyere utdanningsdokumenter, blant annet gjennom egen godkjenningsordning og veiledningsfunksjon for norske utdanningsinstitusjoner.
- SO: Nasjonalt ansvar for opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler, og drifter og utvikler den sentrale søkerdatabasen for opptak til grunnutdanninger.
- UH-institusjonene: Ervervet kompetanse på utenlandske utdanningssystemer og internasjonalt opptak må søkes anvendt av verifiseringskontoret.

5.4.7 Systemskisse

Gitt vurderingene over, vil et opptakssystem for internasjonale søkere til masterprogrammer inngå i et samordnet opptak til masterutdanninger, se slik ut:

A) En felles søknadsportal og sentral database

Det opprettes en felles, nasjonal søknadsportal for registrering av søknader til alle masterutdanninger. Denne vil erstatte dagens lokale søknadswebber for de samme studieprogrammene. Nødvendig studium- og lærestedsinformasjon overføres til portalen, herunder beskrivelse av generelle og spesielle opptakskrav. En felles søknadsportal kan operere med ulike søknadsfrister for ulike studier og søkergrupper. Søknadsportalen driftes sammen med en sentral database for opptaket. Søknadsportalen vil ha ansvar for identitetsforvaltningen, dvs. å vurdere om samme person har levert flere søknader. Søknadsportalen må ha en funksjonell samhandling med www.studyinnorway.no.

En målsetting med en felles søknadsportal må være at den gir tydelig informasjon til søkerne om det generelle grunnlaget for opptak, slik at søkerne i stor grad selv kan kontrollere om de fyller kravene. Dette vil redusere søkingen fra ukvalifiserte søkere. Tiltak for å oppnå dette vil være at søkeren i søknadsskjemaet får tilgang til en vedlikeholdt liste (database) over akkrediterte læresteder, språkkrav, krav til finansiering av livsopphold og evt. studieavgifter, som de må forholde seg aktivt til for å få registrert søknaden.

B) En sentral instans for kontroll av det generelle grunnlaget for opptak

Søknader fra søkere med opptaksgrunnlag fra Norge sluses direkte fra den sentrale databasen til (FS ved) det enkelte lærested og saksbehandles på vanlig måte der.

Søknader fra søkere med utenlandsk opptaksgrunnlag sluses fra den sentrale databasen til en nasjonal instans som vurderer om de fyller de generelle kravene for opptak, i henhold til det nasjonale regelverk som eksisterer og de forpliktelser som Norge har i Lisboa-konvensjonen.

Variant B1: Instansens vurdering er endelig. Dokumentasjon og saksbehandlingskonklusjoner for internasjonale søkere som fyller de generelle opptakskravene blir sendt videre til den sentrale databasen, som igjen videresender dem til (FS ved) det enkelte lærested og saksbehandles for spesielle opptakskrav, rangering og setting av tilbud på vanlig måte der. For søknader som ikke fyller

kravene blir saksbehandlingskonklusjonene sendt videre til lærestedene, til informasjon. Søker varsles om resultatet av behandlingen og status oppdateres i nettsøknaden.

Variant B2: Instansens vurdering er kun veiledende. All dokumentasjon og alle saksbehandlingskonklusjoner blir sendt videre til det enkelte lærested, som har rett til å omgjøre konklusjonene. Søker blir ikke varslet og status i nettsøknaden blir ikke oppdatert.

Arbeidsgruppen anbefaler at variant B1 blir valgt.

C) Publisering av tilbud og registrering av svar

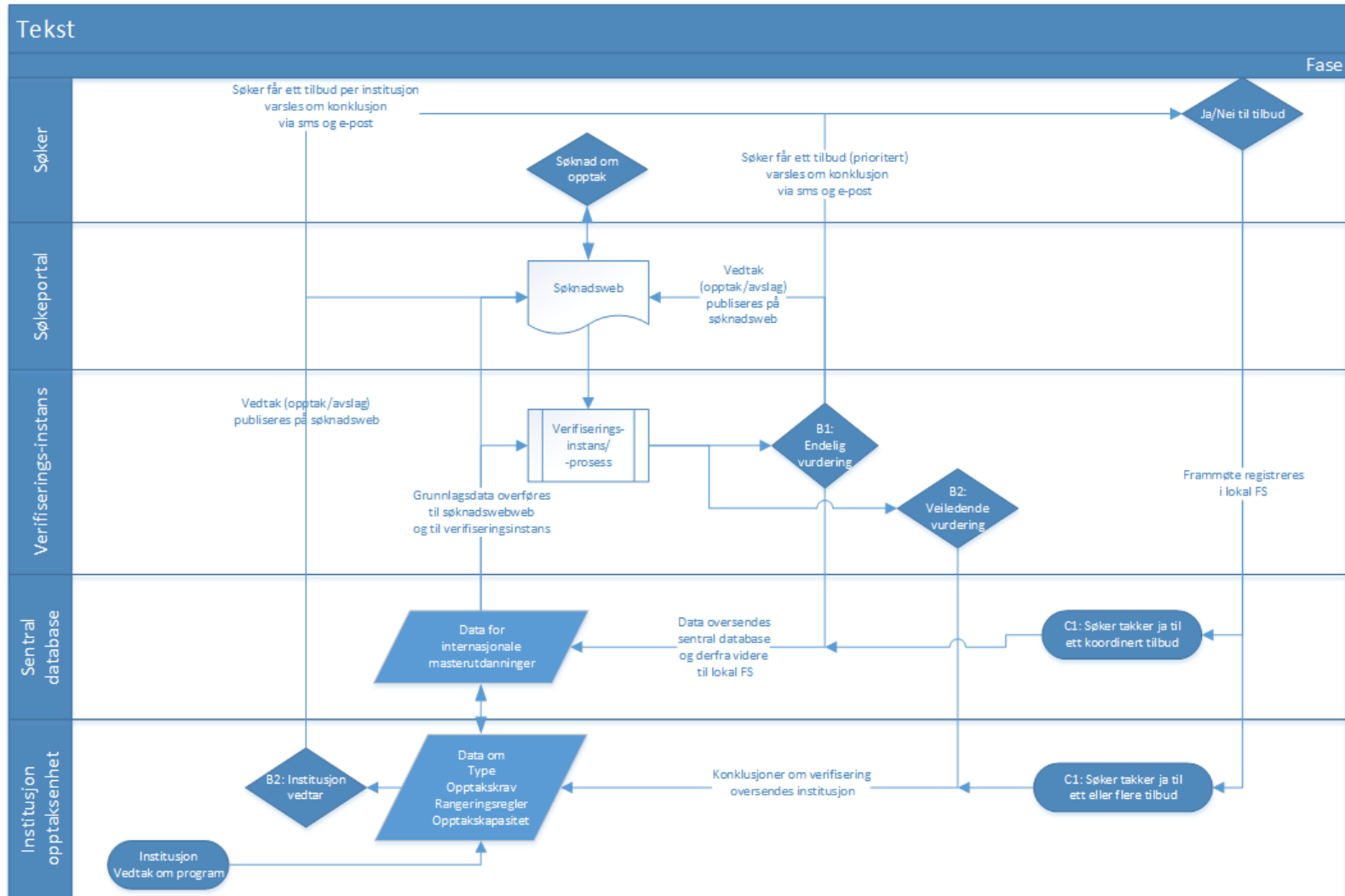
Saksbehandling fra det lokale lærestedet, inklusive eventuelle tilbud, overføres til den sentrale databasen og publiseres i den felles søknadsportalen for den enkelte søker, og søkeren varsles. Søkeren registrerer også svar på eventuelle tilbud her, og disse gjøres igjen tilgjengelig for lærestedene i deres studieadministrative system. Lærestedene setter svarfristene og tar stilling til sene svar.

Variant C1: Søkerne kan være registrert med JA-svar til flere studier, det er ingen samordning av tilbud/svar mellom lærestedene.

Variant C2: Søkerne kan kun være registrert med ett JA-svar til enhver tid. Nytt JA-svar på et studium annullerer eksisterende JA-svar til annet studium.

Arbeidsgruppen anbefaler at variant C1 blir valgt. Denne tilsvare ordningen i Finland, en ordning de finske universitetene er godt fornøyde med. Denne modellen innebærer også at når kvalifiserte søkeres dokumentasjon først blir oversendt UH-institusjonene, er det disse som styrer resten av opptaksprosessen, noe arbeidsgruppen opplever er ønskelig fra institusjonene.

Flytkart:

D) Førstelinjetjenester og klageinstanser

Skissen over gjelder søknadsprosessen og saksbehandlingen. Ettersom det i forslaget legges opp til at én instans skal forvalte søknadsportalen, en annen instans skal vurdere det generelle grunnlaget for opptak (for internasjonale søkere) og lærestedene selv skal vurdere spesielle kvalifikasjoner, rangering og tilbud, så må det også tas stilling til hvordan førstelinjetjenester og klageadgangen for et slikt system skal organiseres. Arbeidsgruppen tar ikke stilling til det her, men dette må løses ved etablering av en permanent nasjonal ordning.

E) Data- og dokumentutveksling

Et system som skissert over, med utveksling av data og dokumenter mellom tre parter (nettsøknad/sentral database, nasjonal instans for vurdering av det generelle grunnlaget for opptak og lærestedene), forutsetter at det er utviklet sikre og effektive rutiner for utvekslingen slik at de tre systemene snakker godt sammen. Arbeidsgruppen fremmer ikke forslag om dette her, men forutsetter at arbeidsdelingen som skissert over ikke vil føre til tidsforsinkelser i saksbehandlingen sammenliknet med dagens system.

F) Styring, organisering og finansiering

Arbeidsgruppen tar ikke her stilling til hvordan opptak til masterutdanninger skal styres, organiseres eller finansieres. Arbeidsgruppen ser imidlertid at det allerede finnes nasjonal kompetanse innenfor alle de områdene som vil måtte samvirke i en ny modell. Arbeidsgruppen mener at vi i størst mulig grad må benytte den kompetansen og de organisasjonene som finnes i dag.

6 Arbeidsgruppens anbefalinger – oppsummering

Arbeidsgruppen foreslår en samordning av opptaket av internasjonale søkere til masterutdanninger. Arbeidsgruppen foreslår videre at det opprettes en felles, nasjonal søknadsportal for søking til alle masterutdanninger i Norge, slik at vi får et opptakssystem som er enkelt og oversiktlig for søkeren.

Den foreslåtte samordningen rokker ikke ved prinsippet om at det er det enkelte lærestedet som skal fastsette opptakskravene for egne studier. Forslaget vektlegger at det fremdeles skal være slik at det er det enkelte lærestedet som skal:

- Saksbehandle spesielle opptakskrav for sine studier.
- Vurdere det faglige grunnlaget for opptak.
- Rangere de kvalifiserte søkerne.
- Bestemme hvem som skal få tilbud om opptak.

Samordning av søknadsprosessen innebærer heller ikke nødvendigvis en samordning av søknadsfrister, datoer for publisering av tilbud eller frister for registrering av svar.

Med «internasjonale søkere» mener arbeidsgruppen søkere der dokumentasjonen som dekker de generelle kravene til opptak er utstedt av et utenlandsk lærested.

Søknader fra søkere med opptaksgrunnlag fra Norge sluses direkte fra den sentrale databasen til (FS ved) det enkelte lærested og saksbehandles på vanlig måte der.

Søknader fra søkere med utenlandsk opptaksgrunnlag sluses fra den sentrale databasen til en nasjonal verifiseringsinstans som vurderer om de fyller de generelle kravene for opptak.

For å få en enkel og oversiktlig ordning anbefaler gruppen at et nytt, samordnet opptakssystem skal være felles og obligatorisk for alle offentlige UH-institusjoner – og de private som ønsker det. Unntak kan gjøres for kunst- og musikkhøgskoler eller UH-institusjoner med spesielle opptaksprøver.

Arbeidsgruppen mener at saksbehandlingen av internasjonale søkere best vil ivaretas ved at det etableres en nasjonal enhet som har som oppgave og myndighet til å vurdere om den dokumenterte utdannelsen (tilsvarende fullført/bestått bachelorprogram i henhold til NOKUTs generelle godkjenning) tilfredsstillende de generelle kravene til opptak, om dokumentene er tilfredsstillende verifisert, samt å vurdere engelskkrav.

Arbeidsgruppen foreslår at denne nasjonale enheten får myndighet til å diskvalifisere søkere som ikke fyller de generelle kravene til opptak, og at det således ikke blir mulig for det enkelte lærestedet å overprøve verifiseringskontoret på dette punktet.

Arbeidsgruppen mener endelig at det ikke er ønskelig å opprette nye organisasjoner for å utføre de ulike arbeidsoppgavene i et nytt system, men at disse best kan løses der det allerede i dag finnes nasjonal kompetanse på de aktuelle områdene.

- FS: Nasjonalt ansvar for systemkompetanse gjennom det studieadministrative systemet, inkludert søkeportal.
- SIU: Nasjonalt ansvar for profilering av Norge som studieland, blant annet gjennom portalen www.studyinnorway.no
- NOKUT: Nasjonalt ansvar for vurdering og verifisering av utenlandske høyere utdanningsdokumenter, blant annet gjennom egen godkjenningsordning og veiledningsfunksjon for norske utdanningsinstitusjoner.
- SO: Nasjonalt ansvar for opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høgskoler, og drifter og utvikler den sentrale søkerdatabasen for opptak til grunnutdanninger.
- UH-institusjonene: Ervervet kompetanse på utenlandske utdanningssystemer og internasjonalt opptak må søkes anvendt av verifiseringskontoret.

Arbeidsgruppen oversender rapporten til UHR, og ber om at den sendes på høring til alle berørte parter i universitets- og høgscolesektoren.

I modellen har arbeidsgruppen ikke tatt nærmere stilling til verken finansiering, sammensetning eller behov for nye tekniske løsninger. Arbeidsgruppen anbefaler at det på et senere tidspunkt gjennomføres en ny utredning når det gjelder beslutnings- og styringssystem, utvikling av rutiner, fullstendig mandat, oppbygging av søknadsportalen, integreringer, utvikling av FS, markedsføring m.m. Arbeidsgruppen stiller gjerne sin kompetanse til rådighet for UHR for å gjøre denne utredningen.

Vedlegg

1 Tabeller

Tabell 5: Søkeroversikt for 2011

Lærested	Antall primært UT dok 2011	Antall kvalifiserte prim UT dok 2011	Antall prim UT dok tilbud 2011	Antall primært UT dok ja til stp 2011	Antall UT dok møtt per 1. oktober 2011
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	354		20	20	20
Det teologiske Menighetsfakultet	60	46	26	22	15
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	45	26	26	17	11
Handelshøyskolen BI	252				
Høgskolen i Buskerud	0	0	0	0	0
Høgskolen i Gjøvik	285	43	40	24	22
Høgskolen i Hedmark		79	71	51	24
Høgskolen i Molde	248		93	49	49
Høgskolen i Narvik	156	131	57	45	35
Høgskolen i Oslo og Akershus	548	143	59	50	47
Høgskolen i Telemark					42
Høgskolen i Vestfold	407	130	80	50	15
Høgskolen i Østfold	151	38	22	7	5
Høgskolen i Ålesund					
Høgskolen i Sogn og Fjordane					
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	169	60	13	10	6
Kunsthøgskolen i Oslo	120	30	24	21	21
Misjonshøgskolen i Stavanger	17	16	16	16	16
NLA Høgskolen	0		7	7	4
Norges Handelshøyskole			117	62	42
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole					
Norges musikkhøgskole					
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	2105	1200	505	378	317
Universitetet for miljø- og biovitenskap		254	295	172	125
Universitetet i Agder				23	19
Universitetet i Bergen	1535		101	102	101
Universitetet i Nordland	1033	55	55	52	40
Universitetet i Oslo	2505	709	398	296	252
Universitetet i Stavanger		4753	312	204	158
Universitetet i Tromsø	953		196		97
Totalsum	10943	7713	2533	1678	1483

Tabell 6: Søkeroversikt for 2012

Lærested	Antall primært UT dok 2012	Antall kvalifiserte primært UT dok 2012	Antall primært UT dok tilbud om stp 2012	Antall primært UT dok - ja til stp 2012	Antall primært UT møtt per 1.10.12
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	481		20	20	20
Det teologiske Menighetsfakultet	55	22	19	16	10
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	0	0	0	0	0
Handelshøgskolen BI	377				
Høgskolen i Buskerud	0				21
Høgskolen i Gjøvik	300	54	50	27	32
Høgskolen i Hedmark		64	64	44	27
Høgskolen i Molde	255		73	42	42
Høgskolen i Narvik	221	193	81	53	38
Høgskolen i Oslo og Akershus	505	110	53	53	50
Høgskolen i Telemark					48
Høgskolen i Vestfold	409	150	87	51	23
Høgskolen i Østfold	103	22	11	8	5
Høgskolen i Ålesund					
Høgskolen i Sogn og Fjordane	21	0	0	0	
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	171	70	13	13	11
Kunsthøgskolen i Oslo	180	33	26	24	24
Misjonshøgskolen i Stavanger	27	19	18	16	16
NLA Høgskolen	0		5	5	5
Norges Handelshøyskole			142		
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole					
Norges musikkhøgskole					
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1735	900	476	354	312
Universitetet for miljø- og biovitenskap		209	230	149	104
Universitetet i Agder				27	21
Universitetet i Bergen	1388		95	103	95
Universitetet i Nordland	782	67	67	61	52
Universitetet i Oslo	2612	872	411	298	262
Universitetet i Stavanger		5086	305	211	194
Universitetet i Tromsø	1305		206		107
Totalsum	10927	7871	2452	1575	1519

Tabell 7: Rutiner som benyttes for å verifisere utenlandsk dokumentasjon

Lærested	NOKUT	Tar direkte kontakt med den		Har tilstrekkelig		
		Benytter institusjon som har utstedt dokumentasjonen	Søker råd fra andre institusjoner	kompetanse i eget opptaks kontor	Benytter annen intern kompetanse	
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	1	1	1	0	0	0
Det teologiske Menighetsfakultet	1	0	0	0	1	1
Diakonhjemmet Høgskole Oslo	1	1	1	1	0	1
Handelshøgskolen BI	1	1	1	1	0	1
Høgskolen i Buskerud	1	0	0	1	0	0
Høgskolen i Gjøvik	1	1	1	0	0	0
Høgskolen i Hedmark	1	1	1	0	0	1
Høgskolen i Molde	0	0	0	0	1	1
Høgskolen i Narvik	1	1	1	0	1	1
Høgskolen i Oslo og Akershus	1	1	1	1	0	1
Høgskolen i Telemark	1	1	1	1	0	1
Høgskolen i Vestfold	0	1	1	1	1	0
Høgskolen i Østfold	1	1	1	1	0	1
Høgskolen i Ålesund	1	0	0	1	0	0
Høgskolen i Sogn og Fjordane	1	0	0	1	0	1
Kunst- og designhøgskolen i Bergen	0	0	0	0	1	0
Kunsthøgskolen i Oslo	1	0	0	0	1	1
Misjonshøgskolen i Stavanger	1	1	1	1	0	0
NLA Høgskolen	1	1	1	0	1	1
Norges Handelshøyskole	1	1	1	1	1	1
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole	1	1	1	1	0	1
Norges musikkhøgskole	1	1	0	0	1	1
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1	1	0	0	1	1
Universitetet for miljø- og biovitenskap	0	1	0	0	0	0
Universitetet i Agder	1	1	1	1	0	0
Universitetet i Bergen	0	1	1	1	1	0
Universitetet i Nordland	1	1	1	1	0	0
Universitetet i Oslo	0	1	0	0	1	1
Universitetet i Stavanger	1	1	0	0	1	1
Universitetet i Tromsø	0	1	1	1	0	1
Totalsum	23	23	16	13	13	19

2 Spørreskjema

Søkere til internasjonale masterutdanninger - skjemaet som ble benyttet i Questback:

Søkere til internasjonale masterutdanninger

Innsamling av data om opptak av internasjonale studenter til masterutdanninger gjennomføres av Universitets- og høyskolerådet.

En ønsker å etablere en oversikt med tall for 2011, 2012 og 2013.

Svarfrist er 16. oktober.

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Actions vil skje for følgende alternativer:

Nei: Gå til slutten

Utdanninger der undervisningsspråket ikke er norsk/skandinavisk.

1) Har institusjonen internasjonale masterutdanninger?

Ja

Nei

Utdanninger der undervisningsspråket ikke er norsk/skandinavisk.

2) Antall internasjonale masterutdanninger i 2011

3) Antall internasjonale masterutdanninger i 2012

4) Antall internasjonale masterutdanninger i 2013

Med dette menes planlagt opptaksramme/antall studieplasser til internasjonale masterprogram ved institusjonen.

5) Antall studieplasser på internasjonale masterutdanninger i 2011

6) Antall studieplasser på internasjonale masterutdanninger i 2012

7) Antall studieplasser på internasjonale masterutdanninger i 2013

Her er en ute etter hvordan totalt søkertall er fordelt mellom søkere med

norsk personnummer og utenlandske søkere for hvert år.

8) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger med norsk personnummer i 2011

9) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger uten norsk personnummer i 2011

10) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger med norsk personnummer i 2012

11) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger uten norsk personnummer i 2012

12) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger med norsk personnummer i 2013

13) Antall søkere til internasjonale masterutdanninger uten norsk personnummer i 2013

List opp de seks hyppigst forekommende nasjonaliteter blant søkerne, adskilt med semikolon.

14) Søkeres nasjonalitet i 2011

15) Søkeres nasjonalitet i 2012

16) Søkeres nasjonalitet i 2013

Søkere som i hovedsak hadde vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner som grunnlag for sin søknad. Her skiller vi ikke mellom søkere med norsk personnummer og utenlandske søkere.

17) Hvor mange søkere til internasjonale masterutdanninger hadde primært utenlandsk dokumentasjon i 2011?

18) Hvor mange søkere til internasjonale masterutdanninger hadde primært utenlandsk dokumentasjon 2012?

19) Hvor mange søkere til internasjonale masterutdanninger hadde primært utenlandsk dokumentasjon i 2013?

Her er en ute etter søkere som i hovedsak beregnes ut fra

vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner.

20) Antall kvalifiserte søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon i 2011

21) Antall kvalifiserte søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon i 2012

22) Antall kvalifiserte søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon i 2013

Her er en ute etter søkere som i hovedsak beregnes ut fra vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner.

23) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som fikk tilbud om studie plass i 2011

24) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som fikk tilbud om studie plass i 2012

25) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som fikk tilbud om studie plass i 2013

Her er en ute etter søkere som i hovedsak beregnes ut fra vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner.

26) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som takket ja til studie plass i 2011

27) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som takket ja til studie plass i 2012

28) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som takket ja til studie plass i 2013

Her er en ute etter søkere som i hovedsak beregnes ut fra vitnemål/dokumenter utstedt av utenlandske institusjoner.

29) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som faktisk møtte til studiet - registrert per 1. oktober 2011

30) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som faktisk møtte til studiet - registrert per 1. oktober 2012

31) Antall søkere som primært hadde utenlandsk dokumentasjon som faktisk møtte til studiet - registrert per 1. oktober 2013

Merk av aktuelle alternativ.

32) Hvilke rutiner benyttes for å verifisere utenlandsk dokumentasjon?

- Benytter NOKUT
- Tar direkte kontakt med den institusjon som har utstedt dokumentasjonen
- Søker råd fra andre institusjoner
- Har tilstrekkelig kompetanse i eget opptakskontor
- Benytter annen intern kompetanse, for eksempel vitenskapelig ansatte eller internasjonalt kontor
- Andre:

Estimer antall årsverk knyttet til saksbehandling av det totale studentopptaket ved institusjonen.

33) Antall årsverk tilknyttet opptak ved institusjonen

34) Anslå antall årsverk som benyttes til opptak av studenter til internasjonale masterprogram

35) Er institusjonen aktiv i å rekruttere internasjonale studenter?

- Ja
- Nei
- Kommentar:

36) Har institusjonen en internasjonal rekrutteringsstrategi?

- Ja
- Nei
- Kommentar:

37) Gjenspeiles denne rekrutteringsstrategien i søknadsmassen?

- Ja
- Nei
- Kommentar:

38) Benyttes søknadsweb i FS til internasjonalt opptak?

- Ja
- Nei
- Kommentar:

Ranger viktighetsgrad fra 1 - 7 for alternativene.

39) Hva anser institusjonen som de viktigste informasjonskildene for internasjonale søkere?

- Study in Norway
- Utdanningsmesse (-er)
- Tidligere studenter
- Google
- Egen nettside
- Partner institusjon
- Web generelt

40) Har du tilleggskommentarer til opplysningene du har gitt?

⏪⏩